הײנט 8 זײטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 10 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 189	לאדז, דאנערשטאג, כ׳ אב תר״ץ	אבטער יאהרגאנג	Łódź, Czwartek, 14 sierpnia 1930 r.	№ 189

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

שארפע פוילישע נאטע צו דייטשלאנד

וועגען דער רעדע פון דייטשען מיניסטער טרעוויראנוס

ווערט ארויסגעשיקט ווערן אין די נאכסטע טעג

וו א ר ש א, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) צוזאמען מיט׳ן מלוכה פרעזידענט מאשטשיצקי האט זיך אויך צוריקגעקערט קיין ווארשע דער אויסערן־מיניסטער זאלעסקי.

אין די פאליטישע קרייזען שמועסט מען, אז מיניסטער זאלעסקי וועט נאכ׳ן בעקענען זיך מיט דער רעדע פון דעם דייטשען מיניסטער טרעוויראנוס, ארויסשיקען א שארפע פראטעסט־נאטע צו דייטש־לאנד געגען אזעלכע רעדעס, וואס רופען צו א מלחמה מיט פוילען.

סענסאציאנעלע רעוועלאציעס פון דער „וועלט אם אבענד"

אין שייכות מיט דער רעדע פון דייטשען מיניסטער טרעוויראנוס

בערלין, 13. (ספ. טעל.). די קאמוניסטישע „וועלט אם אבענד" האט געמאכט סענסאציאנעלע רעוועלאציעס וועגען די מלחמה פלענער פון דייטשען אויסערן־מיניסטעריום און די געהיימע בעראטונגען פון מיניסטער טרעוויראנוס, דעם געוועזענעם שעף פון דער רייכסווער פאן סעקט און דעם איצטיגען פיהרער פון דער רייכסווער פאן האיע.

די צייטונג דערציילט זיך פון גוט אינפארמירטע קרייזען, אז טרעוויראנוס האט זיך מיט זיין רעדע פאראויסגערעדט וועגען דעם, וואס מ׳ערען שוין גע־פיהרט אונטערהאנדלונגען אין אויסערן־מיניסטער־יום זייט א וואך צייט.

אין די אונטערהאנדלונגען וועגען ארויסגערוקט געוואָרען פאלגענדע פאדערונגען: אבשאפען אלע בעגרענצונגען פאר דער דייטשער ארמעע און פלאט, די ליקווידאציע פון „קארידאר" און דאס צוריקבעקומען אויבערשלעזיען, דער אנשלוס מיט עסטרייך און צוריקבעקומען די קאלאניעס.

פון די אלע פונקטען איז געשלאסען געוואָרען קודם כל זיך אבצושטעלען אויף די ערשטע צוויי.

עס איז אויך ארומגערעדט געוואָרען די פראגע פון א פערגיטיגונג פאר פוילען און לויט דער „וועלט אם אבענד" איז אויסגעארבייט געוואָרען א פלאן, דאס פאר׳ן קארידאר זאל פוילען בעקומען קלאי־פעדא און פאר אויבערשלעזיען — סאוויעט אוק־ראינא.

היטלעראווצעס דעמאלירען

דעם לאקאל פון „וועלט אם אבענד"

בערלין, 13 (מע) די רעוועלאציעס פון דער קאמוניסטישער „וועלט אם אבענד" וועגען די געהיימע בעזאפרעכונגען אין דער דייטשער רעגירונג האבען ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג צווישען די נאציאנאליסטישע קרייזען.

6 א זייגער אין אוונט האט א המון היטלעראווצעס אין נאציאנאלע סטודענטען אריינגעריסען זיך אין לאקאל פון דער רעדאקציע פון דער „וועלט אם אבענד" און דעמאלירט דאס גאנצע לאקאל, צו הילף די בעפאלענע זענען געקומען קאמוניסטען און עס איז ענטשטאנען א בלוטיגע געשלעג, 14 פערזאן זענען פערוואונדעט געוואָרען א שטארקע אבטיילונג פאליציי האט צוריקגעשטעלט די ארדנונג. 23 פער־זאן זענען ארעסטירט געוואָרען.

מלוכה־פרעזידענט

צוריקגעקומען פון זיין וויזיט אין עסטלאנד

וו א ר ש א, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) היינט איז דער מלוכה־פרעזידענט מאשטשיצקי צוריקגעקומען פון זיין וויזיט אין טאלין. אויפ׳ן וואקזאל האבען דעם מלוכה פרעזידענט אבגעווארט די גאנצע רעגירונג מיט פרעמיער סלאוועק בראש.

טערקיש־פערסישער קאנפליקט פערשארפט זיך

וויען, 13. (אי) די טערקישע אפיציעלע קריי־זען לייקענען אב די ידיעה, אז דאס טערקישע מיליטער זאל האבען אריינגעריסען זיך קיין פערסיע.

מיט׳ן איבערטרעטען די פערסישע גרעניץ האט דאס טערקישע מיליטער נאר געוואלט ברעה אבצו־שניידען דעם ריקצוג פון די קורדישע אויפשטענדישע און צו מאכען א ענטגילטיגען סוף מיט די גרעניץ איבערפאלען פון די קורדען.

אין די לאנדאנער פאליטישע קרייזען האט מען אבער דאך מורא, אז עס זאל צוליב דעם נישט אויסברעכען א שארפער קאנפליקט צווישען טערקיי און פערסיען.

צוגאב־קופאן

דריטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען־קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

בעסידאווסקי קומט קיין פוילן

וו א ר ש א, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) די פיהרער פון דער רוסישער עמי־גראציע אין פוילען האבען בעשלאסען ארויסצוברענ־גען בעסידאווסקין קיין ווארשא אויף א ציקל פאר־לעזונגען, עס איז נאר א ספק צו די פוילישע רעגירונג וועט בעסידאווסקין געבען א אריינפאהר ערלויבניש.

א דעלעגאציע פון יודישע סוחרים קיין אמעריקא

האט פראטעסטירט די פוילישע רעגירונג

נ י ו־י א ר ק, 13. (יט״א טעלעגראפיש) דער סעקרעטאר פון דער יודישער פעדעראציע אין אמע־ריקא ה׳ טיגעל האט פערעפענטליכט אן ערקלערונג אין וועלכער ער שטעלט פעסט אז מיט תרשים צוריק האט דער פארשטעהער פון דער פוילישער רעגירונג נישט אפיציעל קאנפערירט מיט דער פעדעראציע דערביי איז ענטשטאנען א פראיעקט וועגען שיקען קיין אמעריקא א דעלעגאציע פון יודישע סוחרים מיט ר״ה בערנארד הויזנער בראש. די פארשטעהער פון דער פעדעראציע האבען אין געשפרעך אנגענומען דעם צוזאמענשטעל פון דער דעלעגאציע.

43 קריגס־שיפען אין האנקאווער פארט

פאריז, 13. (אי) פון שאנגהיי מעלדעט מען, אז אין פארט אין האנקאו געפינען זיך 43 פרעמדע קריגס־שיפען, וואס האבען די אויפגאבע צו שיצען די אויסלענדישע בירגער.

ווידער א שרעקליכער טייפון איבער יאפאן

לאנדאן, 13. (אי) פון אסאקא מעלדעט מען, אז איבער דרום־מזרח יאפאן איז נעכטען דורכגע־גאנגען א געוואלדיגער טייפון. דער שאדען איז זעהר גרויס.

פאריז, 13. (אי) די צאהל פון קרבנות פון דעם נעכטיגען טייפון איבער יאפאן איז לויט ידיעות פון טאקיא, נישט אזוי גרויס ווי מען האט זיך פארגעשטעלט. אממייסטען האט געליטען די שטאט נאגאסאקי, וואו אלע טעלעפאן דראהטען זענען אי־בערגעריסען געוואָרען, עטליכע צענדליג פישער שיפלעך זענען דערטרונקען געוואָרען, די צאהל פון מענשליכע קרבנות איז נאך נישט פעסטגעשטעלט.

יין כשר!!!

ווער עס וויל זיך איבערצייגען, אז ווייז דארף זיין גוט, כאטש ער קאסט ביליג, עמפפעהלען מיר פון דער נייער ערעפענטער ווייז און מעהד־פאבריק

א פלאש פון א ¼ ליטער זעהר גוטען ראדזינעז וויין צו פאבריקס־פרייזען

נאר 65 גראשען.

מיט אכטונג

וויין־און מעהד־פאבריק „פראגרעס"

2 אלטער מארק 2

בעמערקונג: צו דער בעקוועמליכקייט פון ג׳ פובליקום בעקומט מען אין ראיאן גרינעם מארק דעם אויבענדערמאנטען 1/4 ליטער גוטען ראדזינקען־וויין א פלאש צום פרייז 65 גראשען ווי אויך אלע אנדערע סארטען וויינען צו פאבריקס־פרייזען אין וויין־געשעפט פ. ליפעל גרינער מארק 8.

מיט אכטונג

וויין און מעהד־פאבריק „פראגרעס"

אלטער מארק 2

אכטונג !

מיר מאכען אויפמערקזאם די לאדזער בעפעלקערונג, אז די וואך איז דער פרייז פון

לעבעדיגע גרויסע און קליינע קארפען

נאר 4 זל. א קילא.

צו בעקומען אין אלע פיש־געשעפטען און פיש־מערק.

מיט אכטונג די פערוואלטונג פון פיש־סוחרים־פעראיין, פאמארסקא 18.

הזכרה

היינט דאנערשטאג, דעם 14־טען ד. ה. 10 א זייגער פריה צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט קומט פאר אויפ׳ן בית החיים א הזכרה נאך אונזער טייערער און אונפערגעסליכע פרוי און מוטער

שרה דאגניעווסקא ז״ל

צו וועלכער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע לאדען איין

מאן און קינדער.

8146

הזכרה

מארגען פרייטאג, דעם 15־טען ד.ה. 10 א זייגער פריה קומט פאר צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט אויפ׳ן בית החיים

א הזכרה

און די ענטהילונג פון דער מצבה נאך אונזער אונפערגעס־ליכען זוהן און ברודער

יהודה לייב גוטערמאן ז״ל

ב״ר הערש יואל נ״י

צו וועלכער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטען פינקטליך און צאהלרייך צו ערשיינען.

די פאמיליע.

אטענטאט אויפ'ן שר"ה פון דער רומענישער רעגירונג

אויסצופארשען די אנטי-יודישע עקסצעסען

ריען, 13. (יט"א טעלעגראפיש) פון רומעניען זענען אנגעקומען ידיעות וועגן אטענטאט, וואס איז דארט אויסגעפיהרט געווארען אויף דעם ספעציעלען שליח פון דער רומענישער רעגירונג קיין בוקאווינא קארערא. קארערא האט געוואלט אויספארשען די אנטיסעמיטישע עקסצעסען. דער אטענטאט איז אויס געפיהרט געווארען אין רעסטאראן וואגאן.

קארערא איז געבליבען גאנץ, יאנעסקו איז ארעסטירט.

עגיפטיאנער דארפען נישט אנטייל נעמען אין וכוח ארום כותל מערבי

קאיר (יט"א) דער אנגעזעהענער עגיפטישער שרייבער הוסיין מאהמוד פעראפענטליכט א בריף אין דער גרויסער נאציאנאליסטישער צייטונג אין עגיפטען „מאקאטאם", אין וועלכען ער טרעט שארף ארויס געגען דעם אנטייל פון די עגיפטיאנער אין דער פאן-אראבישער בעוועגונג.

עגיפטיאנער זענען נישט קיין אראבער — שרייבט הוסיין מאהמוד, די עגיפטיאנער דארפען העלפען דעם יודישען פאלק ווייל זיי שטאמען פון איין עטנישער משפחה, און דעם וכוח ארום דעם כותל-מערבי, וועלכער איז אנאפגעבליבעניש פון בית-המקדש פון שלמה און דוד, מלכי ישראל איז דארף געהערען די יודען, האבען די עגיפטיאנער נישט געטארט נעהמען קיין אנטייל.

די רעדאקציע פון „מאקאטאם" ערקלערט, אז זי איז נישט מסכים מיט דער שטעלונג פון דעם אויטאר פון בריף און פערעפענטליכט אים נאר צוליב דעם רעספעקט פאר דער פראמינענטער פיגור פון שרייבער.

הרב זאנענפעלד או"פגענומען דורך דעם שטעל-פערטרעטער פון הויך-קאמיסאר

„אגודת ישראל" איז איינשטימיג מיט דעם גאנצען יודישען ישוב

ירושלים (יט"א) א דעלעגאציע פון אגודת ישראל מיט הרב זאנענפעלד אין דער שפיץ איז אויפגענומען געווארען דורך דעם שטעל-פערטרעטענדען הויך-קאמיסאר און א"י סער סטיוארט רעוויס. אין א געשפרעך מיט סער רעוויס האט הרב זאנענפעלד ערקלערט, אז אגודת ישראל איז איינשטימיג מיט דעם גאנצען יודישען ישוב און א"י איז די מעהר-הייט פראגען, וואס בעריהרען איצט דאס ארץ ישראל יודענטום, ווי אין דער פראגע פון כותל-מערבי א. א. אגודת ישראל געהער נישט צו דער פעראיי-ניגטער יודישער קהלה נאר צוליב רעליגיעזע טעמים.

א קאטאסטראפע מיט א כינע-זישער שיף

70 פאסאזשירען זענען דערטרונקען געווארען

בערלין (אי) אין דרום כינא איז פאסירט א שרעקליכע קאטאסטראפע א גרויסע כינעזישע פאסאזשיר שיף איז ארויף אויף א מינע, דאס איז געשווימען אין ים און אין איינע מינוט איז די שיף אראפ אויפ'ן גרונד פון ים.

זיבעציג פאסאזשירען זענען דערטרונקען געווארען.

א פערזונקענע אינזעל

רוקט זיך צוריק ארויס פון ים

בערלין, (אי) די אינזעל קאראקאלא אויף דעם אינדישען אקעאן, וועלכע האט זיך מיט איינציגע חדשים צוריק, בעת א שטארקען אויפרייס פון א ווולקאן אראפגעלאזט אין ים, הויבט נאך אן, לאנגזאם צוריק — ארויסצורוקען פון ים.

די עדות-זאגער ווערט בעגלייט פון וואלקאנישע אויפרייסען וואס ווארפען ארויס א פלאם פייער און לאווא אויף א הויך פון 200 מעטער.

די אינזעל האט זיך שוין ארויסגערוקט אויף 10 מעטער פון ים.

א בלוטיגע טראגעדיע אין ראדאם

א קאפיטאן ווערט געפאטשט און דערשיסט דערפאר דעם אנפאלער

ראדאם, (טעלעפאניש) אין רעסטאראן פון האטעל אייראפעיסקי איז געזעסען א קאפיטאן אין דער געזעלשאפט פון צוויי פרויען, פלוצלונג איז אין רעסטאראן אריין א אומבעקאנטע פערזאן, וועלכע האט דעם קאפיטאן געגעבען צוויי פעטש און איז באלד אנטלאפען. דער קאפיטאן האט ארויסגענומען דעם רעוואלווער און נאכיאגענדיג דעם אומבעקאנטען, עטליכע מאל אויסגעשאסען. דער אומבעקאנטער איז געפאלען א שווער פערוואונדעטער.

ווידער א שריפה אין בארשא

בארשער נשרפים וואוינען אונטער'ן פרייען הימעל

קלאזענבורג (יט"א) פון בארשא ווערט מיטגעטיילט, אז אין שטאט וואלד, אין וועלכע עס זענען אויסגעשטעלט די געצעלטען פון די היימלאזער בארשער נשרפים איז אויסגעבראכען א שריפה, וועלכע האט אנגעמאכט זעהר גרויסע שאדענס. די אומגליקליכע בארשער נשרפים וואוינען שוין איצט אונטער'ן פרייען הימעל. רומענישע ארבייטער, וואס וואוינען אין דער שכנות האבען גערואלפען לעשען דאס פייער. די מאכט ארגאנען האלטען, אז די שריפה איז אויסגעבראכען צוליב אן אונטערצינדונג. עס ווערט געפיהרט אן אויספארשונג.

מאקס ריינהארד בעשאנקען געווארען

מיט'ן עסטרייכישען פערדינסט-קרייץ

ריען, 13. (אי) דער בעריהמטער רעזשיסער מאקס ריינהארד איז בעשאנקען געווארען מיטן פערדינסט-קרייץ פון דער עסטרייכישער רעפובליק.

אונטערהאנדלונגען צווישען רוטענבערג'ן און ירושלים'ער בירגער-מייסטער?

ירושלים, 13. (יט"א טעלעגראפיש) דער געשפרעכען וואס ווערען געפיהרט צווישען אינוש. היינטיגע רואר היום ווייסט צו דערצעהלען וועגען רוטענבערג, מיט'ן ירושלים'ער בירגערמייסטער נאשאשיבי נאשאשיבי איז גרייט צו מילדערען זיין פאליטיק בנוגע די יודען אויב זיי וועלען נישט זיין געגען וועהלען אים אלס בירגערמייסטער בעת די נייע וואהלען.

אראבישע עקזעקוטיווע פראקלא-מירט א אלגעמיינעם שטרייק

אלס פראטעסט געגען דער בעגנעדי-גונג פון אורפאלי

ירושלים, 13. (יט"א טעלעגראפיש) די אראבישע עקזעקוטיווע האט פראקלאמירט אויפ'ן 23. ה. ח. ווען ס'פאלט אויס די יאהרצייט פון די אויגוסט געשעהענישען אן אלגעמיינעם שטרייק. דער שטרייק וועט זיין א פראטעסט געגען דער בעגנעדיגונג פון יוסף אורפאלי. די אראבישע פרעסע האט שטארק אנגעגריפען די עקזעקוטיווע הלמאי זי האט צו שפעט רעאגירט אויף דער בעגנעדיגונג.

שרעקליכע עקספלאזיע פון א קויל אין רעמבערטאוו

3 קינדער דערהרגעט 1 שווער פערוואונדעט

ווארשא (טעלעפאניש) נעבען דעם פאליגאן אין רעמבערטאוו האבען עטליכע קינדער געפינען א האלמאמען-קויל. די קינדער האבען זיך אנגעהויבען צו שפילען מיט דער קויל. דער 16 יאהריגער אנטאני יוזעפסקי האט געוואלט זעהן, וואס געפינט זיך אינווייניג. נישט קאנענדיג עפענען די קויל האט יוזעפסקי גענומען א שטיין און מיט גאנצען כוח א וואָרף געטאן אויף דער קויל. עס איז פאסירט א שרעקליכער אויפרייס, פון אויפרייס זענען דערהרגעט געווארען אויפ'ן ארט אנטאני יוזעפסקי און וולאדיסלאוו סאדזין, שווער פערוואונדעט זענען געווארען פראנציסעק און מאריאן כאראזסקי, פראנציסעק איז אויפ'ן וועג אין שפיטאל געשטארבען און מאריאן איז האפנונגסלאז.

סכסוך צווישען תל-אביב'ער שטאט-פערוואלט. און הסתדרות

תל-אביב (יט"א) צווישען דער שטאט-פערוואלטונג פון תל-אביב און דער יודישער ארבייטער פעדעראציע „הסתדרות" איז ענטשטאנען א סכסוך אין דער פראגע פון איבערגעבען די בוי-ארבייטען ביים יודישען שעכט-הויז אין תל-אביב פריוואטע אונטערנעהמער „הסתדרות" פאדערט די ארבייטען זאלען איהר איבערגעגעבען ווערען, בײדע שטרייטענדע צדדים האבען זיך געווענדעט מיט ערקלערונגען צו דער עפענטליכער מיינונג.

א זשאנדאר דערשיסט א זעלנער

ווייל ער לאזט זיך נישט ארעסטירען!

ווילנא (טעלעפאניש) פון מאלאדעטשנא מעלדעט מען, אז זשאנדארמען האבען געוואלט פערהאלטען הרשל שפירא זעלנער. דער זעלנער האבען זיך אקעגענגעשטעלט; דאן האט א זשאנדארם אויסגעשאסען, דער זעלנער איז געפאלען א טויטער און די איבריגע צוויי אנטלאפען.

ארעסטירט מיטגלידער פון אוקראינישער מיליטערישער ארגאניזאציע

וואס האבען אונטערגעצונדען ניטער אין מזרח-גאליציען

לעמבערג, (טעלעפאניש) די ענערגישע אויס-פארשונג, וואס איז אדורכגעפיהרט געווארען אין שייכות מיט די לעצטע אונטער-צינדונגען, בעת וועלכע עס זענען פערברענט געווארען די גיטער פון גענעראל מאלטשעווסקי און פון דער פאמיליע פון גענעראל ראזוואדאווסקי האט פעסטגעשטעלט, אז די אונטערצינדונגען האבען אויסגעפיהרט מיטגלידער פון דער אוקראינישער מיליטערישער ארגאניזאציע.

נעכטען און אויער זענען ארעסטירט געווארען 4 שילער פון גימנאזיום און איין זעצער — אוקראינער אלע ווערען בעשולדיגט אין אונטערצינדונגען.

א דריטער זענען ארעסטירט געווארען די אנ-פאלער אויף דעם פאסט-אמבולאנס.

א ווילנער יודישער פאב-ריקאנט געווינט א פראצעס

ביי דער סאוויעטישער האנדעלס-פארשטעהערשאפט

ווילנא (ווה"פ) דער ווילנער פאבריקאנט פון ניי-גאר'ן מעלאמעד האט געוואונען דעם פראצעס געגען דער סאוויעטישער האנדעלס-פארשטעהערשאפט.

די סאוויעטישע האנדעלס-פארשטעהערשאפט האט פערקויפט ניי-גארן פון דער געוועזענער געזעלשאפט פאבריק בעגנעצענדיג דעם זעלבען פאבריקס-צייכען, וואס מעלאמעד.

מעלאמעד האט אנגעקלאגט די סאוויעטישע האנדעלס-פארשטעהערשאפט אין געריכט, פאדערנדיג 15 טויזענד דאלאר ענטשעדיגונג.

דער פראצעס איז איצט שוין בעטראכט געווארען אין דער צווייטער אינסטאנץ, וועלכע האט צוגעמשפט מעלאמעדען 5 טויזענד דאלאר.

לעצטע ווארנונג

צום לאקאטאר משה בערגער

קילינסקיעגא 50

שוין א יאהר צייט, זייט איך האב פערעפענטליכט אין דער פרעסע, אז איך האב דעם אויבענ-דערמאנטען לאקאטאר געשאנקען פאר 10 יאהר דירה-געלד, אויך פריי געגעבען צו פערקויפען די וואוינונג, וועגען וואס איך האב איהם בעזונדער מתרה געווען, היות ווי ה' משה בערגער האט דאס פאך נישט גענומען אין בעטראכט און נישט צומאל געוואלט אויספיהרען דעם בית-דין אזוי ווארען איך צום לעצטען מאל, אז ער זאל זיך גוטווילליג ארויס-ציהען פון דער וואוינונג. איך געב צייט 8 טעג, אין געגענפאל וועל איך זיין געצוואונגען אויסצו-פיהרען די עקסמיסיע.

דער פערוואלטער.

פון היגיענישען און כשר'ן רעסטאראן אויף ווסכאדניא 39

דער איינציגער היגיענישער און כשר'ער רעס-טאראן אויף ווסכאדניא 39, פראנט, 2-טער שטאק גיט ארויס טעגליך געזונדע און געשמאקהאפטע מיטאגען צו בילליגע פרייזען און האט זיך שוין קונה שם געווען מיט זיין ערשטקלאסיגער קיך, וואס געפינט זיך אונטער דער פערזענליכער אנפיה-רונג פון איינהאבער הערמאן לעווינסקי.

סאלידע בעדינונג. געדענקט דעם אדרעס

אויפפאדערונג.

דערמיט פאדער איך אויף דעם ה' נתן דוד קאלפום, פולנאצנא 12 צו קומען צו א דין תורה אין משך פון 24 שעה, אין געגענפאל וועל איך איהם איבערגעבען דער פראקוראטור, ווייל לענגער וועל איך נישט ווארטען.

אברהם ווערדיגער.

מאגאזין-שניידער-מייסטער-פעראיין

אלעי 1-טער מאי 2.

חברים מיטגלידער!

לויט'ן בעשלוס פון דער פערזאמלונג וואס איז פארגעקומען דינסטאג דעם 12-טען, טרעט צו דער ה' שערמאן צו ארגאניזירען די פאכען. איהר ווערט דעריבער אויפגעפאדערט צו צאהלען דעם בייטראג פאר דעם חודש אויגוסט דעם ה' אברהם אינזעל-שטיין. די קאנצעלאריע וועט זיין טעטיג פון מאנטאג, דעם 18-טען יעדען טאג פון 8—10 אוו.

וויצע-פרעזעס משה ראדאשיצקי.

א ז י ן

יעדן קוואנטום שטעלען מיר צו פעטריקאווער 116 טעל. 190-48, פאלור-ניאווא 22 טעל. 191-26.

שטאטיש טעאטער

ציגעל-גאס 63.

אסטראלן פון דער ווילנער טרופע

יאר XV — אנס. מ. מזא"ה. — יאר XV

היינט, דאנערשטאג, דעם 14-טען אויגוסט, 8,45 אוונט, צו בילליגע פרייזען

צום לעצטען מאל!

דער דבוק

פון אן-סקי.

מארגען, פרייטאג, דעם 15 אויגוסט, 5-טע פרעמיערע

„דער עיקר"

פון נ. יעווריינאוו.

פרייטאג, 22-טן, ערשטאויפפירונג ה. לייוויקס „דער גולם" רעזשי און אינסצ. דוד הערמאן

שייטלען

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי פארזשוצקא קאטיענא 5

א לעהרער

מיט רעגירונגס-רעכט 16 יאהר פראקטיקירט, ערטיילט לעקציעס פאר שילער און דערוואקסענע פויליש, דייטש פראנצויזיש, מאטעמאטיק, און בוכהאלטעריע.

שיף, שוו. יאקובא 12

רעכטע אפיציגע 1 שטאק ג,29

„SIŁA"

וויכטיג פאר לעדער-סוחרים און שיך-פאבריקאנטען!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז מיר בעזיצען שטענדיג אויף לאגער אלע סארטען קרופאנס, ווי: A, AA, B, BB, ביפעל און האלב-לעדער און ווי אויך קארגעס און באקעס — מעסיגע פרייזען. ליכטע און שווערע.

Fabryczny Skład Skór

„SIŁA"

ŁODŹ, Al. I. Maja 19, tel. 165-33.

ווי האלט עס מיט דער אסימילאציע?

מיט דער אסימילאציע האלט עס נישט גאנץ פרעהליך, פון וועלכען צו זי זאל נישט קומען, קען זי אליין זיך נישט איינבירגערן, ווי עס וואלטען פערלאנגט איהרע פראטעקטארען.

— עס איז ביי א גרויסער טייל שטאטישע יודען פערהאן א שטארקער דראנג צו אסימילאציע. אין וואס בעשטעהט זי? די ראזינע יודען ווילען זיין אזוי ווי די גויים, אבער נישט זיין מיט די גויים. זיי ווילען אויסזעהן ווי דער קריסט, רעדען ווי דער קריסט, האלטען זיך ווי דער קריסט, אבער לעבען צוזאמען מיט'ן קריסט, עסען מיט אהם פון איין שיסעל — ווענען דעם טראכטען זיי אפילו נישט.

און עס קומט, פערקעהרט, אנאנציאציע פון צווייטען צד: די רעגירונגס-פארשטעהערס אויף די קרעסען פערמעסטען זיך צו פיהרען א בפירושע אסימילאציע-פאליטיק, זיי מיינען עס אפשר גאנץ ערהליך: פארוואס זאל מען מאכען א מחיצה צווישען יודען און קריסטען? דאס קאסט דאך דער געוועלשאפט צופיל געלד און דער סאציאלער פערזארגונג און דאס שוואכט אויך אפ (אזוי מיינען זיי) דעם נאראלישען כוח פון דער מלוכה! זיי האבען נסתם אנאויפריכטינען וואונש, ביסלעכווייז צו פונאנדער-וואַרפען די ווענט פון געטא, כדי צו דערברענגען אבאלאמאל, און דורות שפעטער צו דער אטמאספער צוזאמענגיסונג און — זיי שלאגען זיך.

לאזט זיך עס אויך נישט, און קודם כל גיבען א ווידערשטאנד די קריסטליכע קינדער, זיי ווילען נישט האבען דעם יודען און אין שלאפציטער, ארום אין עס-טיש און זיי שלאגען זיך.

די ראזינע ערליכע און אויפריכטינע סיסטעם פון אסימילאציע לשם גלייכבערעכטיגונג איז נישט קיין נייע. מיט 100 יאהר צוריק האט דער רוסישער צאר ניקאלאי דער ערשטער אויך געוואלט פראקטיצירען. האבען יודען איהם גערופען רשע מרושע, צורר היהודים, ווייל מיט זיינע ענטע כוונות איז גע-ווען אויסגעפלאסטערט דער גיהנום, וועלכען ער האט צוגעגרייט פאר יודען אינ'ם מאנטעגליכען לעבען...

און ווי איז עס היינט?

מיר זענען גאנץ ווייט פון געטא-געדאנקען און געטא-נשמה, אבער אויב מען טראכט צו פעררייכ-טען די היסטארישע קרוועס, נעמען יודען, דארף מען נישט אנהויבען פון יענער זייט, וואס קאסט אין צו גארנישט, דורך א העפליכען שמייכעל, און דעם אנדערען צו ברענגען עס געראטאגענע שפאלטען אין דער נשמה.

צי איז עס טאקע אזא גרויסע נפקא מינה צי יודישע קינדער אנטלויפען פון דער קאלאניע צוליב פעטש, אדער מחמת אמאל נאך טיפער ווי דער פוישער, און פאר וואס זאל דאס יודישע קינד און בעסטען פאל, זיך פיהלען ווי אנאנגעווארפענער אנאיינגעבעטענער, אנגעלענטער? צי קען איהם דערפון צוקומען גוטעס?

אויב מען וויל זיין ליבעראל, טאלעראנט, אויב מען וויל שטרעבען צו אויסגלייכונג, דארף מען אנהויבען דווקא פון דער מאטעריעלער, עקאנאמישער זייט. מען דארף אפגעבען יודען כאטש א טייל, א קליינעם טייל פון דעם, וואס זיי קומט מען דארף יודען איינגלידערען אין פוילישען מלוכה'שען און גע-זעלשאפטליכען ארגאניזם, מאכען זיי פאר אנ'ארגאני-שען טייל פון דער רעפובליק, ארונטערווארפען די יארידישע מחיצות צווישען קריסט און יוד, דאס עס זאל איהר איינגעבען, וועט זי געוועלטיגען ליבעראליזם און טאלעראנץ.

און דער אסימילאציע דארפען מיר לאזען, זאל זיך אליין דורכברעכען א וועג און לעבען. עס זאל איהר איינגעבען, וועט זי געוועלטיגען און אז נישט איז עס מסתם נישט בעשערט.

דער פראצעס פון אסימילאציע איז דאך, ווי מען זעהט, א גאנץ קאמפליצירטער, יודישע קינדער מוזען זיך אפגעוויינען פון ריטואל, אפגעוויינען זיך פון מאמע-לשון, דארפען פועל'ן ביי זיך צו ליידען קלייערליי רדיפות, דערנידערונגען, אפילו פוישע קלעפ, און צו וואס וועט עס ברענגען? אז ווי זאל-לען איינגעשלונגען ווערען אין א פרעמדען נאציאנא-לען קערפער און פערליקען זייער אייגענעם איך.

זענען גראד היינטיגע קינדער שוין בעוואוסט-איינ און שטאלץ. זיי שעהמען זיך נישט מיט זייער יודישקייט, אלצאיינס צי זי איז אנ'ארטאדאקסישע, צי א נאציאנאלע, צי אפילו א סאציאליסטישע. פער-לייקענען זיך וועלען זיי בשום אופן נישט.

און חוץ דעם קען מען עס אויך נישט פועל'ן פון צווייטען צד. מעגען די בעאמטע מיט די לעה-רערס עס ווילען מיט'ן גאנצען הארצען — די קינ-דער פערשטעהען נישט קיין פאליטיק. די נאציא-נאל-שאוויניסטישע רעגירונג, וואס זיי בעקומען, איז אויך נישט קיין איבעריגער פאקטאר פון טאלער-ראנץ און ליבעראליזם.

ניין, די אסימילאציע וועט זיך נישט איינגעבען און עס איז א שאד די אומזיסטע ענערגיע וואס די מענשען לייגען אהיין אריין.

פ. ס.

נייע צענדליגער טויזענטער יודען וועלען אריינגעצויגען ווערען אין דער האנדווערקער-קאאפעראציע

מאסקווע, (יט"א) 73,765 יודען קוסטארען וועלען אריינגעצויגען ווערען אין דער אוקראינישער האנדווערקער-קאאפעראציע ביז'ן 1-טען אקטאבער פון לויפענדען יאהר. צום ערשטען אקטאבער פון 1931, וועט זייער צאהל בעטרעפען 169,125 יודען, דאס הייסט, בלויז פאר אין יאהר 1931 וועט די צאהל יודישע קוסטארען פערגרעסערט ווערען אויף 95 טויזענד יודען פון דער קליין שטעטלדיגער ארימקייט.

די צאהל יודישע קוסטארען, וואס ארבייטען אין ארטעלען, וועט צום 1. אקטאבער פון 1930 בעטרעפען 86,150 און צום 1-טען אקטאבער 1931 — ביז 123,955 נפשות.

די 100 טויזענד יודישע קוסטארען אויף אוק-ראינע וועלען לויט דעם אנגעמערקטען פלאן, ארויס-געבען אין יאהר 1930—1931 ברוטא-פראדוקציע אויף א סומע פון 342.820.000 רובעל, פון דעם אויף 200 מיליאן רובעל פון די קוסטארען, וואס וועלען ארבייטען אין געמיינזאמע ווארשטאטען אויף דורכצופיהרען דעם אנגעמערקטען פלאן פאהרט זיך רויהדשטאף אויף א סומע פון 214 מיליאן רובעל און פאר איינצעלע קוסטארען — אויף 40 מיל-יאן רובעל. היינט צו טאג זענען און האנדווערקער ארטעלען פון ווייס-רוסלאנד פעראייניגט 11,382 יו-דען. צום 1. אקטאבער 1931 וועט די צאהל פאר-פעריטע יודישע האנדווערקער הערגרייכען ביז— 267.510 מאן. ה. ה. לויטן פלאן דארף פאר דעם יאהר פערגרעסערט ווערען זייער צאהל אויף 16 טויזענד.

ירושלים'ער וועד העירוני געגען שאפען א בעזונדערען יודישען מוניציפאליטעט אין ירושלים

ירושלים, (יט"א) דער וועד-העיר אין ירו-שלים האט אפגעזאגט מיטגעטיילט, אז ער איז געגען דער ניי-געשאפענער ארגאניזאציע „תושבי", וואס שטעלט זיך פאר אנ'אויפגאבע צו שאפען א בע-זונדערען יודישען מוניציפאליטעט אין ירושלים. די נייע בעוועגונג ערקלערט דער וועד-העיר, איז אנ-אנפעראנטווארטליכע און קען אונטערגראבען די נאציאנאלע דיסציפלין פון די יודען. דער וועד-העיר פאדערט אויף די אנפיהרער פון „תושב" איבערצו-רייסען יעדע ווייטערדיגע טעטיגקייט.

ווי בעקאנט, איז די נייע ארגאניזאציע געשא-פען געווארען אלס פראטעסט געגען דעם אנטייל פון ירושלים'ער בירגערמייסטער נאשאשיבי און דער אראבישער דעלעגאציע קיין לאנדאן. גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אז אין דער נייער ארגאניזאציע זענען שוין אריינגעטרעטען העכער 1000 מיטגלידער.

דר. ווערנער סענאטאר וועגען דער לאגע אין ארץ-ישראל

בערלין (יט"א) דער מיטגליד פון דער ארץ-ישראל עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ ד"ה ווערנער סענאטאר, וועלכער ווייל איצט אין בערלין אין צוזאמענהאנג מיט דער פארשטעהענדער סעסיע פון ארטניסטראט-קאמיטעט פון דער יודישער אגענץ האט אין א געשפרעך מיט דעם פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען אגענטור ערקלערט, אז נישט קוקענדיג אויף דער שווערער פאליטישער לאגע, איז דער יודישער ישוב ענטשלאסען ווייטער צו פיהרען זיין ארבייט פאר יערען פריין, אפילו ווען עליה-עזרה איז רעהיגער אויפגענומען געווארען אין ארץ-ישראל ווי אין אויס-לאנד.

ארץ-ישראל איז פון איצט כמעט נישט אנ-בערוהרט געווארען דורך דעם ווירטשאפטליכען וועלט קריזיס. אין דער נאהענטסטער צוקונפט וועלען אנ-געהויבען ווערען א רייה ארבייטען פון פערשידענע ארגאניזאציעס, וואס ארבייטען אין א"י אין דאס וועט זיך ניתסטיג אפרופען אויפ'ן ארבייטס-מארק. עס האנדעלט זיך וועגען ארבייטען פון פ.י.ק.א., פון פאלעסטינער הילפס-פאנד און פון דער יודישער אגענץ (בוי-ארבייטען און קאלאניעס).

עס איז אבער נאך נישט קלאר, צי וועט די יודישע אגענץ זיין ביכולת דורכצופיהרען איהר פראגראם אין צוזאמענהאנג מיט דעם פערקלענערטען צו-פלוס פון פריוואטע קאפיטאלען צוליב דעם אטער-שאפטליכען קריזיס.

פאליטיש האט א גרויסע בעדייטונג די ווייט-טערדיגע פערהוזונג פון דער אטמאספער, וואס לאזט זיך דא בעמערקען. עס הויבט אן צו זינקען דער גערעגאנק אז עס וועט געשאפען ווערען א גע-וויסע „מאדוס וויוענדי" צווישען די יודען, אראבער און דער רעגירונג.

די יודען אויף דער אינטערפארלאמענטארישער קאנפערענץ אין לאנדאן

קארעספאנדענץ צום „נייעם פאלקסבלאט"

אויף דער אינטערפארלאמענטארישער קאנפערענץ אין לאנדאן, דער אזוי גערופענער „וועלט-פארלא-מענט", וואו עס קומען זיך צונויף דעלעגאטען פון אלע פארלאמענטען פון דער גאנצער וועלט, און אויף וועלכער עס זענען געווען פערטרעטען פיר- און דרייסיג פארלאמענטען און דער פעלקער-בונד מיט 466 דע-לעגאטען, זענען סך-הכל געווען געצעהלטע יודען. אלע אויבעלע, וואס זענען געוועהלט געווארען אלס דעפוטאטען פון יודישע נאציאנאלע ליסטעס אין זייערע פארלאמענטען זענען געווען נאר 3 יודען: דער דעפוטאט פון פוילישען סיים, דר. ראזמאר, און דער שרייבער פון די דאזיגע שורות, דעפוטאט פון לעטלענדישען סיים.

עס זענען, אמת, געווען נאך יודען, וואס זענען געוועהלט געווארען אין זייערע פארלאמענטען, כמעט אינגאנצען פון נישט-יודישע וועהלער. זיי זענען, אמת, כמעט אלע גוטע יודען. אזוי איז פון די פער-איינינטע שטאטען געווען דער קאנגרעס-מיטגליד סא-לאמאן בלום, פון ענגלישען פארלאמענט זענען גע-ווען „אונזערע" סער הערבערט סעמיועל און סעמיועל סעמיועל. פון פוילען איז אויך געווען דער בע-וואוסטער פיהרער פון פ.פ.ס. הערמאן ליבערמאן, וועלכער איז שוין דרייסיג יאהר א פארלאמענטאריער נאך פון עסטרייכער פארלאמענט. פון טשעכאסלא-וואקיי איז געווען א „דייטשער סאציאליסט", דער יוד העלער. אפשר האבען זיך נאך וואו פערוואלגערט נאך עטליכע בעהאלטענע יודען, אבער זענען זיי נישט געווען בעוואוסט.

אין יודישע פראגען האבען זיך שטענדיג גע-מיינזאם בעראטען 4 יודען (בלום, קענט-יידיש, ראז-מארין און נוראק). סער הערבערט סעמיועל איז גע-ווען שטארק פערנומען אין ענגלישען פארלאמענט און האט זיך כמעט ווי נישט געוויזען. בעראטען האבען מיר זיך יא מיט איהם.

פאר די יודישע מיטגלידער פון דער קאנפע-רענץ זענען געשטאנען צוויי אויפגאבען. קודם כל אויסנוצען אויף וועלכען עס איז אופן די ארץ-ישראל פראגע, און צווייטענס דאס מינדערהייטס-פראבלעם. וועגען דער ערשטער פראגע האבען מיר געהאט א גאנצע רייה בעראטונגען מיט דער ציוניסטישער עק-זעקוטיווע. געגען אויסקצושטעלען די ארץ-ישראל פראגע אין פולען פארנעהם, זענען געווען א סך ערנ-סטע ארגומענטען, וואס לאזען זיך יא נישט ארויס-זאגען. דערנעבען איז טעכנישע סיבות, וואס האבען א שייכות צו די תקנות פון דער אינטערפארלאמענ-טארישער אוניאן, וואו דער סדר-היום, בעזונדערס בנוגע צו רעזאלוציעס, ווערט בעשטימט אויף דער פריהערדיגער קאנפערענץ. מען האט געקענט אין דער גענעראל-דעבאטע אנרירען די פראגע נאך דעם בעריכט פון גענעראל-סעקרעטאר ד"ר לאנגע א נאר-וועגער, וואס פיהרט מיט דעם בי"א פון דער אוניאן אין זשענעוו. ממשות'דיגעס האט עס אונז אבער נישט געקענט געבען צוליב די דערמאהנטע טעמים. עס איז ענדליך אנגענומען געווארען מיין פארשלאג, אז בעת אנ'ערגעל ארויסטרעטען אין דער מינדערהייטען-פראגע אלס פארשטעהער פון דעם יודישען פאלק, וואס עס איז שוין פריהער דורך אונז געווען בעשטימט, זאל איך אויך פערבינדען מיט דער ארץ-ישראל-פראגע, כדי דווקא אויף דער קאנפערענץ גופא אין לאנדאן צו דעמאנסטרירען וועגען ארץ-ישראל. עס איז אפילו געווען א געפאהר, אז דער פרעזידיום זאל נישט וועלען אנערקענען די דירעקטע סמיכות הפרשיות פון די יודישע מינדערהייטען און דער וועלט מיט דער ווידעראויפבויאונג פון א נאציאנאלער היים. עס האט זיך אבער מיר איינגעגעבען דורכצופיהרען דאס בשלום. די פראגע איז אויסגעהערט געווארען מיט א גרויסען אינטערעס. די דעלעגאטען פון די מדינות'שע לענ-דער האבען זיך אויך וויכטיג צוגעהערט און דער פרע-זידענט פון דייטשען רייכסטאג, לעבע, האט אפלא-דירט און מיר געדיקט די האנד.

די יודען האבען אויך אויסגענוצט די בעקאנט-שאפט מיט ענגלישע פארלאמענטאריער און אנגע-זעהענע דעלעגאטען פון אנדערע לענדער. א רויט דעם האבען די 4 יודען (בלום, קענט-יידיש, ראזמארין און נוראק) זיך געווענדעט מיט א מעמאראנדום צו דעם קאלאניען-מיניסטער, לארד פאספילד, און נאמענס פון מעהר ווי א העלפט פון יודישען פאלק.

דורך א צופאל האב איך געהאט די מעגליכקייט צו טרעפען זיך מיט דעם פריהערדיגען איבער-קאמיסאר פון ארץ-ישראל דעם פעלד-מארשאל לארד פלומער. איך האב זיך בענוצט מיט דער געלעגענהייט און פערפיהרט מיט לארד פלומער א לענגערען גע-שפרעך איבער ארץ-ישראל.

לארד פלומער האט מיר געזאגט, אז ער אנער-קענט זיכער די יודישע פעדיינסטען אין ארץ-ישראל. נאר מען דארף האבען געדולד. די יודען וועלען סוף-כל-סוף דערגרייכען דאס זייעריגע.

דר. וויצמאן האט דאס שטענדיג אזוי פער-שטאנען.

א געוויסען רושם האבען די יודישע דעלעגאטען, אלס דעמאקראטיש-געוועהלטע פארשטעהער פון וועלט-יודענטום, דאך געמאכט, און האבען אפשר דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע א ביסעל פערלייכ-טערט דעם שווערען וועג.

בנוגע דער מינדערהייטען-פראגע האבען מיר א סך אדרים לצרה, אונזערע „גוטע קרובים" ד. ה. די אלע אנדערע מינדערהייטען, וואס זייער פאלק איז ערגעץ וואו אליין א גאנצער בעל-הבית, א מעהר-הייטס-פאלק און געהמען זיך און צוליב דעם פאר דער עצם-פראגע, בעזונדערס פיהלט זיך דאס ביי די דייטשע מינדערהייטען, פאר וועמען דייטשלאנד שטעהט שטאל און אייזען. אויף דער אינטערפארלאמענטא-רישער קאנפערענץ איז דער שווייץ אין 1924 האט מיר דער געוו. רייכס-קאנצלער ה"ר וויירט און א פריוואט-געשפרעך געזאגט, אז „די דייטשע מינדער-הייטען זענען א לעבעדיגע וואגה אויף דעם דייטשען פאלקס-קערפער". אויף דער איצטיגער קאנפערענץ איז די מינדערהייטען-פראגע אויסגעשטעלט געווארען אלס א ספעציעלער פונקט און איז נישט ווי ביזאהער, בע-האנדעלט געווארען אין דער גענעראל-דעבאטע. דער עיקר איז געווען צו שאפען די מעגליכקייט, אז דער פעלקער-בונד זאל באמת ערנסט זיך פערנעהמען מיט דער פראגע פון שוץ, און צו פערלייכטערן דעם אופן פון אפעלאציעס, דורך שאפען קאמיסיעס אויף פאריטעטישע יסודות. דער שוץ בעוואוסטער ענגלישער פארשלאג פון דעם שווייצער, סטולהער, איז אויך אנ-גענומען געווארען. כאראקטעריסטיש איז דער פאר-שלאג פון שוועדישען סאציאליסט לינדהאגען, אז מען זאל אויף דער קומענדיגער קאנפערענץ אויפשטעלען די פראגע, אז דער מינדערהייטען-שוץ זאל אויך איינ-נעהמען נישט-איראפעאישע מינדערהייטען. דער פארשלאג איז הויפטזעכליך געווענדעט געגען ענג-לאנד. בעת מעשה איז נעראדע מאקדאנאלד געווען דערביי. דעם פארשלאג האט מען איז דער מאמענט, ווי ער איז געשטעלט געווארען אפגעווארפען און די פראגע איבערגעגעבען אין א קאמיסיע.

אין דער סוב-קאמיסיע פאר מינדערהייטען האט די עטנישע קאמיסיע בעשטימט אויפ'ן ארט פון פער-שטארבענעם דר. ל. רייך זיין חבר דר. ראזמארין. דער דאזיגער קאמיסיע איז אויך איבערגעגעבען גע-ווארען א פארשלאג פון ה. רייך, אז דער „קאמי-טעט פון די יודישע דעלעגאציעס" אין פאריז זאל קריגען דאס רעכט צו דערלאנגען פעטיציעס אין נא-מען פון די יודישע מינדערהייטען.

איך האב אגב אנגעוויזען אין מיין רעדע, אז מיר ווענדען זיך איצט זעלטענער צום פעלקער-בונד, נישט דערפאר, ווייל מיר האבען נישט הענען וואס נאר פשוט דעריבער, ווייל מיר האבען פערלוירען דעם צוטרוי צום פעלקער-בונד.

אין לאנדאן איז בכלל צו בעמערקען א סימ-פאטישע שטימונג פאר די מינדערהייטען. אזוי האט דער דעפוטאט פון דער ארבייטער-פארטיי, סעלאן, מיר צוגעזאגט צו שטעלען אלס גאסט צום מינדערהייטען-קאנגרעס אין גענף.

בכלל מוז מען זאגען, אז די סך-הכל ענטליכע יודען אויף דער קאנפערענץ האבען זייער רול גע-שפילט.

דר. מרדכי נוראק.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 14 כ אב תר"ץ

אויגוסט
זון-אויפגאנג 3.56
זון-אונטערגאנג 7.28

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

(ש ו ה.)

דעם 1 סעפטעמבער 7 פאליציי-קאמיסאריאט
A B C D E F

דעם 2 סעפטעמבער 7 פאליציי-קאמיסאריאט
G H I J K

דעם 3 סעפטעמבער 7 פאליציי-קאמיסאריאט
L Ł M N O P

דעם 4 סעפטעמבער 7 פאליציי-קאמיסאריאט
R S Sz T U

דעם 5 סעפטעמבער 7 פאליציי-קאמיסאריאט
W Z Ż

דעם 6 סעפטעמבער 8 פאליציי-קאמיסאריאט
A B C D E F G

דעם 8 סעפטעמבער 8 פאליציי-קאמיסאריאט
H I J K L Ł M

דעם 9 סעפטעמבער 8 פאליציי-קאמיסאריאט
N O P R S Sz

דעם 10 סעפטעמבער 8 פאליציי-קאמיסאריאט
T U W Z Ż

דעם 11 סעפטעמבער 9 פאליציי-קאמיסאריאט
A B C D E F G H I J K L

דעם 12 סעפטעמבער 9 פאליציי-קאמיסאריאט
Ł M N O P R S Sz T U W Z Ż

דעם 13 סעפטעמבער 10 פאליציי-קאמיסאריאט
A B C D E F G H I J

דעם 15 סעפטעמבער 10 פאליציי-קאמיסאריאט
N ביז Ż

דעם 16 סעפטעמבער 11 פאליציי-קאמיסאריאט
A ביז J

דעם 17 סעפטעמבער 11 פאליציי-קאמיסאריאט
K ביז P

דעם 18 סעפטעמבער 11 פאליציי-קאמיסאריאט
R ביז Ż

דעם 19 סעפטעמבער 12 פאליציי-קאמיסאריאט
פון A ביז M

דעם 20 סעפטעמבער 12 פאליציי-קאמיסאריאט
N ביז Ż

דעם 22 סעפטעמבער 13 פאליציי-קאמיסאריאט
פון A ביז K.

דעם 23 סעפטעמבער 13 פאליציי-קאמיסאריאט
L ביז S

דעם 24 סעפטעמבער 13 פאליציי-קאמיסאריאט
Sz ביז Ż

דעם 25 סעפטעמבער 14 פאליציי-קאמיסאריאט
A ביז G

דעם 26 סעפטעמבער 14 פאליציי-קאמיסאריאט
H ביז Ł

דעם 27 סעפטעמבער 14 פאליציי-קאמיסאריאט
M ביז S

דעם 29 סעפטעמבער 14 פאליציי-קאמיסאריאט
Sz ביז Ż

צו דער רעגיסטראציע מוזען די 1912-ער מיטנעמען פאספאר, אדער מעטריקעס צוזאמען מיט בעשטעטיגונגען און פאטאגראפיעס, אז זיי זענען דיזעלבינע. עס מוז אויך מיטגענומען ווערען א שול-צייגניס, אדער א האנדווערקער-צייגניס, עווענטועל בעשטעטיגונגען פון צעך.

עס דארפען זיך אויך רעגיסטרירען 1912-ער וועלכע וואוינען אין לאדז און קענען זיך נישט אויסלעגיטימירען מיט א דאקומענט פון א פרעמדע מלוכה.

פאר נישט רעגיסטרירען זיך וועט מען בע־שטראפט ווערען מיט א געלט-שטראף ביז 500 זל. אדער ארעסט ביז 6 וואכען, אדער מיט ביידע שטראפען צוזאמען.

א דאקטאר — א „זדון"

א מאוסער סוף פון א קריכער צו פרעמדע ווייבער

(א) דער בעקאנטער פאבריציער דאקטאר י. פ. פ. ... אפט פערברענגען זיין פרייער צייט אין לאדז. ד"ר פ. האט געהאט א שוואכקייט צו פרויען. ... טענס האט ער זיך בעקענט מיט א יונגער פרוי א. ק., וועלכע האט געוואוינט מיט איהר מאן אין לאדז אויף שענקעוויטש רוג מאניושקי. און נאך א ריהע ראנדקעס איז געווען אפטליכע ... לאקאלען, אויסגעפועלט ביי זיין סימפאטיע די ער־לויבניש ארויפצוקומען צו איהר אהיים.

נאטירליך האט דער דאקטאר שוין אויסגע־פאסט די צייט ווען ק. (א רייזענדער) איז נישט געווען אינדערהיים. דער דאקטאר איז געקומען, האט זיך גוט געפֿילט און וואלט אוועק פון זיין בעזוך און נע־ווען זעהר צופרידען, ווען א נטימער איז אונגרוואר־טעט אנגעקומען... דער מאן. דעם דאקטאר איז נישט גוט געווארען און ער האט נישט געוואוסט, וואס מ'הויבט אן צו טון, אפער די יונגע שעהנע א. ק. האט זיך נישט פערלוירען; זי האט ארייגעלאזט דעם מאן און איהם פארגעשטעלט דעם דאקטאר, אלס א זרון, וואס איז געקומען נאכזוכען די אויי־ווענס. דאס אומער דאקטאר געבעטען נישט געהאט קיין ברירה און זיך געמוזט נעהמען צו דער מלאכה: רייניגען די קוימענס און פערריכטען דעם אויוון. ק. האט גאנץ אראפגעלאזט דעם „זרון" פון אויג און אכטונג געגעבען, אז אלץ זאל געמאכט ווערען אין ארדנונג.

ווען ער האט ענדליך געענדיגט זיין ארבייט, האט איהם ק. פערבעטען מיטגעהן אין קיכעל, וואו ער וועט אויסוועקסלען געלד און איהם בעצאהלען. דער דאקטאר האט אלץ געמוזט טון, כדי זיך נישט אויסגעבען און איז אין געהאקטע וואוגרען געשטאנען פאר'ן קיכעל, ווען א מארינארקע, מיט פערשמיר־טע הענד און געזיכט. ווען ק. האט איהם ענדליך בעצאהלט, האט ער זיך געלאזט לויפען ביז צו א דראשקע און געהייסען זיך פיהרען צו זיינעם א בער־קאנטען אויף סובאלסקא.

ליבע און שכרות

געשאסען אויף דער כלה און געטראפען דעם מחותן

(—) בראנטשלאווא וארבאניאק איז געווען א כלה פון אלפאנס נורקעוויטש א קאפראל פון 28. שיסער־פולק. ער האט איהם אבער אפגעזאגט אין שבת איז פארגעקומען איהר חתונה מיט א געוויסען אברושינסקי פון געגרוש, פיאסקאווע 8. דער קאפראל האט בעשלאסען זיך נוקם צו זיין אין איהר און זונטאג האט ער מיט עטליכע זיינע בעקאנטע געמאכט א פוסת, כדי צו האבען מעהר קוראזש און מאו אלע אוועק צו דער יונגער אבע־רושינסקא. דער שכור'ער קאפראל האט ארויסגע־כאפט זיין רעוואלווער און אנגעהויבען שיסען. איינע פון די קוילען האט געטראפען אברושינסקים שטיף פאטער קוואטקאווסקי.

ווען די אנפאלער האבען עס דערזעהען, האב־בען זיי זיך געלאזט לויפען. פאליציי האט זיי אבער ארעסטירט. דעם קאפראל האט פערהאלטען די זשאנדארמעריע.

שכורים רודערן...

א מעשה מיט א יודישען דראשקאזש און 2 שכורע פאסאזשירען

(ב) ווען שלמה וואלקאוויטש פון נאפלאנסקא 19 א דראשקאזש, איז געשטאנען ביי פאבאארסקא 64 און געווארט אויף פאסאזשירען, זענען צו איהם צו־געקומען 2 שכורע „פאסאזשירען" און פערלאנגט, ער זאל זיי אפפיהרען אויף פאבאארסקא 181. אז זיי זענען געווען שכור, און האבען דערביי נאך גע־וואלט פאהרען אויפ'ן עק שטאט, האט זיך וואלקא־וויטש אפגעזאגט זיי צו פיהרען. דאן האבען די שכורע אויפגעהויבען אנ'אוואנטורע, און איהם צו־שלאגען מיט די שטעקענס.

וואלקאוויטש איז אראפגעשפרונגען פון די קאר־לעס און געלאפען רופען פאליציי, ווען ער איז און א פאר מינוט נאך געקומען מיט א פאליציאנט, האט ער שוין די דראשקע נישט געטראפען. פערביי־געהער האבען איהם געזאגט אז די שכורים זענען אוועקגעפאהרען אויף דער דראשקע. מ'האט זענען דעם געשעהעניש געגעבען אין קאמיסאריאט, אבער פון דער דראשקע מיט'ן פערד איז נישט געווען קיין סמן. ערשט אין אוונד האט מען אויף ספארנע גאס געפונען די דראשקע. א בעסעל שפעטער האט א פאליציאנט געטראפען אין גאס לויפען א פערד, וואס ס'האט זיך ארויסגעשטעלט איז די דראשקע און דער פערד געווען וואלקאוויטשעס.

די שכורים האט מען נישט געכאפט.

די שטעטישע אנטיאלקאהאל-קליניק

די שטעטישע אנטי־אלקאהאל - קליניק (נראנ־סקא 83) איז זומער טעטיג יעדען דינסטאג און שבת פון 11 ביז 12. אין קליניק ווערען ערטיילט עצות פאר אלקאהאליקער. ס'ווערען אויך געגעבען אנווייזונגען די פאמיליעס פון שכורים, ווי אזוי זיי זאלען זיך בעגעהן מיט זיי.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(ב) אנטאנעוויטש (באבאניצקא 50), כאנרזיג סקי (פיעטריקאווער 164), סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19) רעמבעליגסקי (אגרושעיא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאמפערקעוויטש (זגערזשער 54).

דערמארדעט א רייכע אלמנה

(ה) אין דארף ראפאלקי האט מען געפונען איין איהר וואוינונג אנערמארדעטע, די ארטיגע רייכע אלמנה מאריא בארדאטש.

דעם מערדער האט מען נישט געכאפט. די ער־שטע אויספארשונג האט דערוויל פעסטגעשטעלט, אז די ערמארדעטע האט געפונדערט א שטיקל ליבע מיט איהר פאראבעק וויקטאר ברזוזא. צו דער אלמנה האבען זיך אבער אויך געשדכנט די רייכע פויערים מאצעי ריקאטש און אנטאני אוטשארעק.

דער פאראבעק איז נעלם געווארען. לעת-עתה איז נאך נישט בעוואוסט די סיבה פון מארד.

זומער-צייט

פערלירען מיר אפעטיט, ס'האט געווען נישט ריכטיג, אויב מיר וואלטען זיך נישט ענטגעגענגע־שטעלט. אויף אזא אופן וואלטען מיר פערוראזאכט א גרויסע אפשוואכונג פון ארגאניזם, זענען דארף מען אפהיטען אלע־ערשטענס קינדער, וועלכע געפינען זיך אין דער ענטוויקלונגס-צייט, ווערמער דארף מען נעבענדיכען און אזעלכע פאלען צום ערשטען עסקעריס בודיניעס, וואס ענטהאלט נאהרונגס-זאלץ און וואס צייכענען זיך אויס מיט אויסגעצייכענטען געשמאק. די האבען געוואונען אויך צווישען דערוואקסענע פולע אנערקענונג. עסקעריס בודיניעס קען מען בעקומען צו־ליב דעם גרויסען אבזאץ שטענדיג פרישע.

צו די קופאנען-זאמלער

צו געווינען 100 פרעמיעס פון „נייעם פאלקסבלאט"

היינט ווערען אנגענומען אין אונזער אדמיניסטראציע די קופאנען אויפ'ן גרויסן פרעמיען-קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט"

לויט דער הנחה, וואס איז געמאכט געווארען פאר די קופאנען זאמלער, איז גענוג צוצושטעלען בלויז 7 קופאנען.

אויף דער בקשה פון די לעזער, ביי וועלכע עס פעהלען געוויסע קופאנען, וועלען געדרוקט ווערען נאך עטליכע צוגאב-קופאנען.

די קופאנען דארפען אפגעגעבען ווערען אין אדמיניסטראציע, פיעטריקאווער 21, אין קאנווערטען, אויף וועלכע עס דארף זיין אנגעשריבען דער נאמען, בייגאמען און אדרעס פון זאמלער.

ווענען טאג, ווען עס וועט פערעפענטליכט ווערען די רשימה פון די זוכי-בגורל, וועט בעזונדער מיטגעטיילט ווערען.

מען פערענדיגט דעם קאשטשושקי-דענקמאל

(—) נעכטען האבען זיך שוין אנגעהויבען די שלוס-ארבייטען ביים אויפשטעלען דעם דענקמאל פון קאשטשושקי אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ. ס'ווערען אויס־געלייגט די בעטאן-פליטעס אויף די טרעפ, וואס וועלען שפעטער בעדעקט ווערען מיט קופערנע בלעכער.

די ארבייטען ביים אפגיסען די פיגור ווערען אויך פערענדיגט און דאס ענטהילען דעם דענקמאל וועט קענען פארקומען אין א פאר וואכען ארום.

אינטערווענץ פון הרב הארצ-שטארק אין קר. קאסע

(—) הרב הארצשטארק האט אינטערווענירט אין דער קראנקען-קאסע וועגען אפצאהלען פון די נישט שטענדיג בעשעפטיגטע. ביז איצט האבען זיי געמוזט איינצאהלען זייער ביטראג נאך שבת. פון איצט אן וועלען זיי א דאנק דער אינטערווענץ קענען איינ־צאהלען יעדען פרייטאג פון 8 ביז 10 פר"ה אין דער צענטראלע (צימער 46) ביי א ספעציעלען בעאמטען, וואס איז דערצו בעשטימט געווארען.

מען קרענקט ווייניגער

אין דער קראנקען קאסע

(א) דער בעזוך אין די לעטשניצעס פון די קר. קאסע האט זיך אזוי יולי און אין דער ערשטער העלפט פון אויגוסט פערקלענערט אויף דרייסיג פראצ.

אויפגעריסען א גראנאט

און דערהרגעט א 15 יאהריג יונגעל

(ב) אויפ'ן פעלד אין דארף מאטאראו, וועלונער קרייז האט דער 15-יעהריגער יוזעף פיטראס געפינען גראנאט און האט זיך מיט איהם געשפילט. מיט אמאל האט דער גראנאט אויפגעריסען, פערוואונדעט דעם יונגעל אין פנים און צורייסען דעם בויך.

מ'האט איהם אפגעפיהרט אין וועלונער שפיטאל. אויפ'ן וועג איז ער געשטארבען.

נקמה צוליב אפגענארטע ליבע

(ב) אויף רוג ושגאוסקא און קאפערניק, האט עמיצער א יונגע פרוי בעגאסען מיט וויטריאל ראמאן יאנעצקי'ן פון לאקאטארסקא 4. דער וויטריאל האט ביי יאנעצקי'ן פערברענט דעם אנצוג און עטליכע ער־טער. דאס זעלבע איז געשעהען אויך ביי איניגע צופעליגע פערביגעהער. די פרוי איז פערשוואונדען און מ'הייסט נישט, וואו זי צו זוכען. די פאליציי האלט, אז זי האט אויסגעפיהרט א נקמה-אקט אויפן ראמאנטישען באדען.

א געשלעג בעת'ן „הכח"-מעטש

(ב) אויף דעם מעטש „הכח"—ל.ט.ס.ג. איז צווי־שען די אנהענגער פון ביידע צדדים איך פובליקום געקומען צו שארפע צוזאמענשטויסען, בפרט ווען מ'האט פארגעווארפען די לאדזער, אז די שפילען ברוטאל. פון די הייסע קריגערייען איז ענטשטאנען א געשלעג און פאליציי האט געמוזט אינטערווענירען און צוזאמענשטעלען א פראטאקאל געגען וואלף וואל־קאוויטש (גדאנסקא 3, זיבען אין ...), פנחס וואלעסמאן (קעלמא 4) און יאן קאטשמארעק, קאליסקא 8.

פערוואונדעט

פון א פערבלאנדזשעטער קויל

(ב) קאשמ'עזש פעטשאק, 18 יאהר אלט, איז נעכטען בייגאכט אין מאני'וואלד פערוואונדעט גע־ווארען. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז דער שאס געקומען פון א של'מזלדיגען יעגער, וואס האט געשאסען אויף א האז.

די פאגאטאוויע פון דער קראנקען-קאסע האט איהם ערטיילט הילף.

געכאפט דעם גנב

מיט דער גנבה

(ב) נעכטען בייגאכט האט די פאליציי אויף זשע־לאזנא-גאס בעמערקט א פערדעכטיגע פערזאן מיט א זאק אויף די פלייצעס. ווען דער גנב האט דערזעהן די פאליציאנטען, האט ער אוועקגעווארפען דעם זאק און אנטלאפען. פאליציי האט איהם נאכגעיאגט און געכאפט. דער גנב איז דער 32-יאהריגער זלאדזשי־מעזש צורניאק, וואס ווערט געזוכט דורכ'ן אויס־פארשונגס-אמט. אינ'ם זאק האט זיך געפונען וועש, בוטער און ביזשוטעריע, וואס איז געגנב'עט געווארען ביי אלתר יצחק רייזבוים, גאס פון 28. שיסער-פולק נומער 16.

די גנבה האט מען אפגעגעבען רייזבוימ'ען. די גנבה ... 6000 זל. דער גנב איז ארעסטירט.

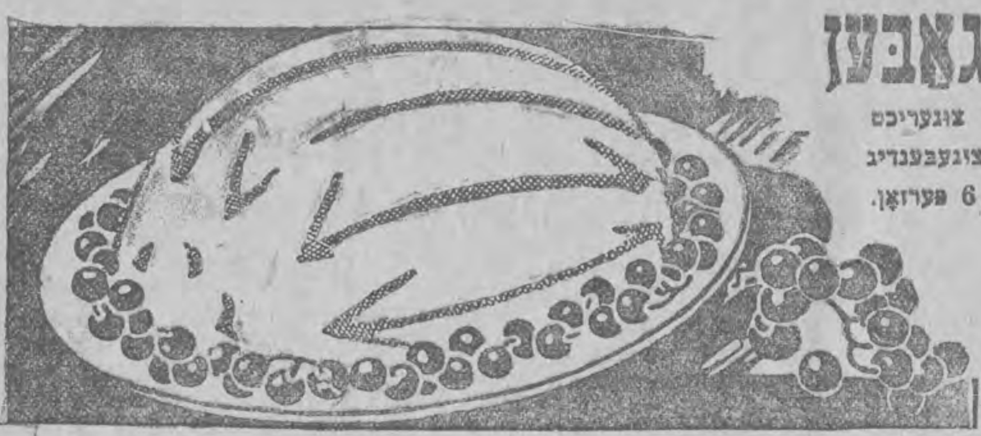

אויסגעצייכענטער מאכל ביי קליינע אויסגאבען

עטקער׳ס בודין

אין פוילען זיין פון ווארט, דאס איז דער דעליקאטער און געשמאקער עטקער׳ס בודין ווערט צוגעריכט זעהר לייכט אויף מילך, צוגעבענדיג צוקער אין צוקער און אפילו אויך אן איי, דערביי רייכט א בודין פון איין פראשעק פאר 3 און 6 פערזאן. עטקער׳ס בודין דערלאנגט מיט מאלינע־זאפט ווי אויך מיט פרישע פרוכטען אדער קאנפיטורען, איז א נארהאפטער דעסער נאכ׳ן מיטאג אדער נאך אווענדברויט, א דאנק וועלכען מ׳קען זיך איינשפארען אויף אנדערע מאכלים.

Dr. August Oetker, Oliwa.

אופאדלאשצו און באנקראטעו

דאס קאנטראלירעו די פערפליכטונגען פון געפאלענעם בעל־חוב דורך די סינדיקן

באלד ווי די סינדיקען נעהמען איבער די פער־וואלטונג איבערן געפאלענעם בעל־חוב׳ס פערמעגען מוזען זיי צו קאנטראלירן די ריכטיגקייט פון די געמאלדענע פרעטענציעס. צו דעם צוועק ווערען די קרעדיטארען אויפגעפאדערט דורך פערזענליכע מעלדונגען און פערעפענטליכטע מיטטיילונגען אין דער פרעסע זיך צו שטעלען אין משך פון די נאכסטע 40 טעג צום סינדיק אדער אין דער קאנצעלאריע פון האנדעלס־געריכט און פארצושטעלען די וועקסלען אדער אנדערע בעווייזע, אויף וועלכע זייערע פרעטענזיעס שטיצען זיך.

די דאזיגע אויפגאבע קאן ערלעדיגט ווערען נישט בלויז דורכ׳ן אייגענטליכען קרעדיטאר, נאר אויך דורך זיינם א בעפולמעכטיגטען פערטרעטער.

סיי די בעווייזען ווערען איבערגעגעבען דעם סינ־דיק, סיי זיי ווערען בעלייגט אין דער קאנצעלאריע פון האנדעלס־געריכט — אין ביידע פאלען מוז אויף זיי אויסגעגעבען ווערען א געהעריגע קבלה.

דאגעגען דאס קאנטראלירען נופא פון די פאר־געשטעלטע בעווייזען קומט פאר אין משך פון 15 טעג נאכ׳ן אפלויף פון דערמאהנטען 40־טאגיגען טער־מין אין אנוועזענהייט פון קרעדיטאר, סינדיק און ריכטער־קאמיסאר.

דער אנגעצייכענטער 15־טאגיגער טערמין טראגט אבער נישט קיין פרעקלוזיווע כאראקטער. דאס קאנ־טראלירען די ריכטיגקייט פון די פארגעשטעלטע בע־וויזען קאן אלזא אויך נאך ווייטער פארקומען. אלע־פאלס פערענדיגט עס זיך נישט פריהער, ווי דער ריכטער־קאמיסאר מעלדעט אפיציעל, אז דער טערמין איז געשלאסען מיט׳ן מאמענט, ווען א קרעדיטאר א פארגעשטעלטער בעווייז איז געוואָרען קאנטראלירט און בעשטעטיגט, בעקומט ער דאס רעכט צו זיין אנוועזענד, בעת ס׳ווערען קאנטראלירט די בעווייזען פון אנדערע קרעדיטארען. ער קאן אויך מאכען פער־שידענע פארווארפען נישט בלויז לגבי די בעווייזען, וועלכע הערען אין זיין אנוועזענהייט קאנטראלירט, נור אויך לגבי די יעניגע וועלכע זענען שוין פריהער קאנטראלירט געווארען אדער דארפען ערשט שפע־טער קאנטראלירט ווערען.

געוועהנליך ווערט בעת׳ן קאנטראלירען די ריכ־טיגקייט פון די פארגעשטעלטע בעווייזען קודם כל נאכגעזעהען, צי די פאדערונגען אין געפאלענעם בעל־חוב׳ס געשעפטס־ביכער. דער ריכטער־קאמיסאר קאן אויך פערלאנגען פון די קרעדיטארען, אז אויך זיי־ערע ביכער זאלען צוגעשטעלט ווערען צו קאנטראלירן.

יעדער קרעדיטאר איז מחויב אין משך פון 8 טעג נאכ׳ן קאנטראלירען די פארגעשטעלטע בעווייזען צו בעלייגען פאר׳ן ריכטער־קאמיסאר א פערזי־כערונג, אז זיי זענען ריכטיג און געוויסענהאפט. אין פאל, ווען די ריכטיגקייט פון אזא פארגעשטעלטען בעווייז ווערט קוועסטיאנירט, קאן דער פעראינטערע־סירטער קרעדיטאר פערפיהרען א נארמאלען פראצעס אין וועלכען האנדעלס־געריכט.

דער האנדעלס־טריבונאל פעראורדענט דאן דעם ריכטער־קאמיסאר אונטערצונעהמען אין דער ריכטונג א געהעריגע אויספארשונג.

נאכ׳ן אפלויף פון די טערמינען, וועלכע זענען בעשטימט בכדי צו קאנטראלירן די ריכטיגקייט פון די פארגעשטעלטע פערפליכטונגען, שטעלט דער סינדיק צוזאמען א רשימה פון די קרעדיטארען, וועלכע האבען זייערע בעווייזען נישט צוגעשטעלט.

נאכ׳ן שליסען די דערמאהנטע רשימה קאן מען שוין מעהר אזעלכע בעווייזען נישט צושטעלען.

פונדעסטוועגען קאן דער האנדעלס - טריבונאל אויפ׳ן פארשלאג פון ריכטער־קאמיסאר און בעגרינ־דעטע פאלען אויך נאכהער בעשטימען א פרישען טערמין צו קאנטראלירן די בעווייזען.

קו׳ם שטעלען זיי אבער־אויך צום ני־בעשטימטען טערמין נישט צו זייערע בעווייזען אדער גאראנטירען נישט וועגען דער ריכטיגקייט פון די געמאלדענע פרע־טענזיעס, פערלירען זיי דאס רעכט צו פרעטענדירען אויפ׳ן סעקוועסטרירטען פארמעגען פון געפאלענעם בעל־חוב.

אין משך פון דריי טעג נאכ׳ן טערמין, וועלכער איז בעשטימט בכדי צו בעלייגען פערזיכערונגען פאר דער ריכטיגקייט פון די פארגעשטעלטע בעווייזען, גיל־רען די אנערקענטע קרעדיטארען צוזאמענגערופען אויף א ספעציעלער פערזאמלונג דורך די צייטווייליגע סינ־דיקען. דער ריכטער־קאמיסאר קאנטראלירט די בע־פולמעכטיגונגען פון די אנוועזענדע פערזאמלטע קרע־דיטארען. די צייטווייליגע סינדיקען גיבען אויף א גענויען בעריכט וועגען צושטאנד פון אופאדלאשע און דער גאנצער אפגעמעלדעטער אויפ׳ן דאזיגען געביט בזיאהערנגער טעטיגקייט.

דער געפאלענער בעל־חוב ווערט אויף דער דאזיגער פערזאמלונג איינבערופען גערופען און ער קאן זיך מאכען אויך אז איהר פריי בעטייליגען.

י. איינפעלד

פארוואס האט „הכח״ נישט מנצח געווען די ל.ט.ס.ג.?

שארפע בעשולדיגונג פון לייטער פון דער יודישער מאנשאפט געגן די שפילער פון ל.ט.ס.ג.

צוליב דעם רעזולטאט מעטש פון יונגער „הכח״ מיט דער לאדזער ליגא־מאנשאפט ל. ט. ס. ג. האט דער לייטער פון דער יודישער מאנשאפט, הר׳ הגבער, אין א געשפרעך מיט אונזער מיטארבייטער זיך אזוי געזאגט וועגען דעם פאר־וואס די יודישע וועלט - מאנשאפט האט דעם דאזיגען מעטש נישט געווינען.

דער וואס האט בייגעוואוינט דעם מעטש דער האט געקאנט זעהען, אז מיין מאנשאפט איז געשטא־נען טעכניש מיט א־קלאס העכער פון דער לאדזער ביי א ריכטיג געפידרטען־שפילען איז ביי „א דזשענ־טעלמענער־שער״ בעהאנדלען דעם געגנער וואלט די יו־דישע מאנשאפט לכל הפחות געווינען דעם מעטש מיט א רעזולטאט פון 5:1. קומט ארויף אין די האטעל־צימערען פון מיינע יונגע־שפילער און איהר וועט טרעפען אין יעדען בעט איינעם מיט א באנדא־זשירטען־פיס אדער קאמפרעס אויפ׳ן בויך, אזוי ווי אפגעשמועסט צווישען זיך האבען די ל. ט. ס. ג. שפילער מיט קליינע־אויסנאהמען נישט געוואלט זיך לאזען בעזיגען דורך דעם וואס אנשטאט צו קאפ׳ען דעם באלעם האבען זיי געטרעטען א פיל־בעקוועמע־רע׳ט ווי די פיס פון מיינע שפילער, דער ליגקער פערטיידיגער פון ל. ט. ס. ג. האט געהאלטען 2 פון די בעסטע שפילער העם, און פישער, דורך דעם וואס ער האט זיי צומיקט נישט בלויז מיט די פיס נאר אויך מיט די הענד, איך מוז איך זאגען דעם אמת, אז איך האב בכלל קיין חשק נישט געהאט איבערצולאזען אין די לאדזער שפיטעלער מיי־נע שפילער און דעריבער האב איך זיי בעת דער פויזע אנגעזאגט זיי זאלען זיך וואס ווייניגער צוזאמענטרעפען מיט דעם געגנער, דאס איז מיין ענטפער, אויף די פראגע פאר וואס מיר האבען דעם מעטש נישט געווינען, איך רעד שוין נישט וועגען דעם שיעדס ריכטער, וועלכער האט אונז אפטען בעי־עוולה׳ט, איך וויל מיך שטארקער נישט אויסדריקען ווייל איך בין דאך אין לאדז א גאסט.

איך האף אז ל. ק. ס. וועט מיט אונז אנדערש שפילען און דאן וועלען מיר בעווייזען, אז מיר קענען שפילען פוס־באל.

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער ערטאטישער פילם, וואס איז זיינערציים געווען אבגעשטעלט משפט אויף דעם טעמע:

צי געהער די חופה־נאכט דעם מאן?

רעזשי: FITZMAURICE

דראמע פון לעבען פון אמעריקאנער מיליאנערען א.ג.

דעם מאנ׳ס רעכט

אין די הויפטראלען:

BILLIE DOVE i ROD LA ROCQUE

אויסער׳ן פראגראם: פלארענצישער כאר וועט אויספיהרען א רייהע לידער און אריעס פון דער אפערע „CARMEN״

אנהויב אין געוו. נ״ע. 5 נ״מ, שבת און זונטאג 2 נ״מ.

יזכור

עם ישראל את הגבורים הקדושים אשר מסרו נפשם על קדוש השם, העם והמולדת במאורעות מנחם אב תרפ״ט בארץ־ישראל.

אין די אנדענק־טעג.

דאס יודישע פאלק וועט געדענקען די טעג פון חודש אב פון פאריגען יאהר, און וועלכע עס זענען געפאלען זיינע גבורים און קדושים אויף קדוש השם און קדוש הארץ, ווי איינעם פון די שווערסטע נסיונות מיט וועלכע עס זענען געפרובט געווארען די בויער פון יודישען ישוב אין א״י. אבער געדענקען וועט ער זיי נישט נאר ווי טעג פון טיפען טרויער, נאר אויך ווי גרויסע טעג, אין וועלכע די חלוצים פון פאלק האבען בייגעשטאנען דעם נסיון און האבען מיט זייער מוט און גלויבען און זייער הייליגער שליחות אבגעשטאסען די האנד, וואס איז געווען אויפגעהויבען צו הרגן און צושטערונג, און געראטעוועט אונזער כבוד און אונזער גרויסע זאך פון פערניכטונג.

דער שווערער נסיון האט נישט אבגעשוואכט די העגר פון פאלק, נאר, להיפוך האט נאך שטאר־קער געמאכט דעם בטחון און זיינע שליחים, וואס האבען דערוויזען, אז זיי קענען נישט נאר בויען, נאר אויך פערטיידיגען מיט זייער בלוט דאס געבויטע. דער גרויסער אויפשוואונג, די אויסערגעוועהנליכע התעוררות וואס איז ענטשטאנען אין אלע פאלקס־קבוצים נאך די געשעהענישען, א ערוואכונג פון גלויבען און האפנונג, וואס האט נישט אויפגעהערט ביז היינט, — דאס אלץ בעווייזט וואס פאר א גע־פילען פון ליבע און פערעהרונג דאס פאלק האט צו זיינע טייערע גבורים און קדושים.

יעצט, ביים אהר־צייט פון די טרויעריגע גע־שעהענישען, זאלען די אנדענק־טעג ווערען טעג פון טייער התעוררות פאר׳ן בנין פון לאנד און אויסלייזונג פון בארען — טעג פון פערגרעסערונג און ליבע פאר די אלע, וואס האבען זייער לעבען אבגעגעבען פאר אונז.

די אקציע, וועלכע מיר פראקלאמירען אין די טעג כ״ב—כ״ט אב (16—23[8]) שטרעבט צו פער־גרעסערען דעם ישוב, בעזונדערס, די בארען־שטחים און די צושטערטע ערטער, כדי צו פערגרעסערען און זיי דעם ישוב, צו פערשטארקען און פערגרעסערען די זיכערקייט פון זייערע איינוואוינער.

נאר מיט די דאזיגע ממשות׳דיגע מעשים פאר גייע ווערטען פון ישוב, מעשים, וואס וועלען זיין גע־בארען מיט אונזערע טייערע קרבנות — וועלען מיר פערהייליגען זייער אנדענק !

צוליב דעם האבען זיי געלעבט און צוליב דעם זענען זיי געשטארבען !

לאמיר יעדע איינע, יונג און אלט, אלע שיכטען פון פאלק, אנטייל נעמען אין דער גרויסער אקציע, וואס וועט טיילווייז מכפר זיין אויפ׳ן בלוט פון די גע־פאלענע און ווייזען, אז עס איז נישט פערגעסען געווארען אומזיסט.

לאמיר אין די דאזיגע ערנסטע טעג מאניפעס־טירען דעם ווילען פון פאלק, וואס בלייבט אונערשי־טערט, צו בויען זיין נאציאנאלע היים !

זאל קיינער נישט פעהלען מיט זיין שפענדע פאר׳ן ווערק פון גאולת הארץ !

עהרע פאר די געפאלענע און הילף פאר די בארען !

קרן קימת לישראל—צענטראלע פאר פוילען.

„לאדזער פראוואקאטאר״ען

פיינסטערע געשטאלטען פון דער לאדזער פערגאנגענהייט

(המשך)

איך האב מיר קיין קול אין קאפ אריין נישט געשאסען און האב זיך אויף איבערמארגען צוגע־שטעלט אויף דלוגא נאס 6 אין דער אנגעוויזענער וואוינונג.

דארט האב איך געטראפען א הויכען, שטאר־קען אויסגעפרעסענעם רוס מיט אנגאזאסענע פון א קאזאק. זיין פאמיליען־נאמען האב איך זיך קיינ־מאל נישט דערוואוסט, איך האב נאר געוואוסט, אז ער הייסט סעמיאן איוואנאוויטש. איך האב אויך געוואוסט, אז דאס איז א דורכגעטריבענער, קלוגער אגענט. א האק אהם איז אויך דארט געווען „אריעל״, וועלכער האט מיך מאכע אויפנעמען ווי אן אלטען בעקאנטען.

מיין אויסערבענטונג איז געווען אזא, אז ביי־רוסי נעמען איך זיך אין זייערע הענד. מיינע אלע האפטמענטען האט דער זשאנדארמסקי נאטשאלניק ביי מיר געזוכט, א איך האב מיך נישט געקענט האלטען פון ארט. איך האב אבער פאסט ביי מיר בעשלאסען, אז אויב איך וועל מיך איבערציינען, אז דאס טוט אנגא ראבסקא אויף אונז ראד ... פראוואקאציע, וועל איך זיי דערשיסען און דאן מיך. איך האב דעם בעשלוס אנגענומען, דעם איך האב דאך בכלל נישט געוואוסט, צי כ׳וועל זעהען אנגאז.

— און וואס וועל בעשטעהען מיין ארבייט, האב איך געפרעגט.

— אין גארנישט האט „אריעל״ געענטפערט, רוהיג פערציהענדיג די פאפיראס, איהר געהט צו אייערע חברים, ארבייט אזוי ווי פריהער, בעמיהט זיך צו אוואנסירען און יערען צווייטען טאג קומט אריין צו אונז.

פאר דער דאזיגער טרחה וואט צוגעגעבען סעמיאן איוואנאוויטש וועט איהר בעקומען 50 רובל א חודש !

— איך בין אוועק נישט געבענדיג קיין שום ענטפער. איך בין אוועק צו מיינע חברים, די גדולה צווישען זיי איז געווען זעהר גרויס. מ׳האט מיר דערצעהלט וויפיל מיה די פארטיי האט זיך געגעבען א מ׳זאל מיך בעפרייען, דערביי האט געזאלט א גרויסע ראל שפילען דער חבר דור נ., וועלכער האט מיט דער הילף פון לאפובקא אויסגעפועלט מיין בעפרייאונג.

מיר איז די געשיכטע געווען א ביסעל קשה. נאך מיינע גאנצע יסורים און צרות, נאך דעם ווי איך בין אמאפיציעלער פראוואקאטאר, האט ערשט א חבר געמוזט דורך לאפובקא אויספועלן מיין בעפרייאונג ? דער ענין איז מיר קלאר געווארען ערשט מיט א צייט שפעטער ווען איך בין דערגאנגען, אז דור נ. געפינט זיך אין דער אכראנע אויף דער־זעלבער רשימה וואס איך מיט דערזעלבער פענסיע. ער האט אזוי ארום א חוץ זיין פראוואקאטארישער ארבייט נאך אויסגעפרעסט געלד פאר זיינע כלומר־שטע בעפרייאונג, ער איז טאקע געווען דער, וועל־כער האט אנגעוויזען דער אכראנע, אז איך וועל זיין א גוטער קאנדידאט אויף א פראוואקאטאר. (וועגען דעם פראוואקאטאר דור נ. וועלען מיר בעזונדער שרייבען י. דאן).

אין דער פארטיי בין איך געווען און אנגעלעגטער נאסט, שוין א שטיקעל כאראקטער, וועלכער איז געווען נאהענט צו בעקומען קאטארגע, האט מען מיר שוין איבערגעגעבען פיל וויכטיגערע און שווע־רערע ארבייטען.

איך האב אלץ בשלימות אהרונטערגעפיהרט, אבער גלייכצייטיג יעדען צווייטען טאג זיך געמאלדען צו אריעלן און סעמיאן איוואנאוויטש. די ערשטע צוויי מאל ווען איך בין געקומען אויף דלוגא 6 האט איך געהערט פאלגענדע לאקאנישע ווערטער.

— איהר קענט געהען, מיר דארפען אייך נישט האבען. דאס דריטע מאל, שבת איז דאס געווען, איז געווען דאסזעלבע מיט דעם אונטערשיד וואס „אריעל״ האט מיר דערלאנגט 50 רובל, איך האב זיי צוגענומען, ווייל ווען איך וואלט זיי נישט גענומען וואלט איך געווען דערוועלבער פראוואקאטאר נאר וואס איך בין געווען. איך האב אריינגעלעגט דאס געלד אין טאש אריין און געגאנגען צו אריעלן.

— איך וואלט אייך געבעטען, אז איהר זאלט מיר געבען א רעוואלווער, ער קען מיר אמאל צונוץ קומען.

אריעל האט נישט גערעדט קיין איין ווארט, האט ארויסגענומען זיין רעוואלווער פון טאש און מיר אר־בערגעבען, זאגענדיג:

— דער רעוואלווער וועט אייך זיכער צונוץ קומען, אזוי אדער אזוי איך ווייס דאס אין מיר..

איך בין אוועק צו מיין פארטיי ארבייט, טראכ־טענדיג נאר וועגען דעם ווי אזוי איך וועל טרעפען אנגא ראבסקא.

י. דאן.

(המשך קומט).

א ריין=יודיש, אדער וועלטלעך=טעאטער ?

די אויפגאבען און צילען פון א יודיש-קונסט-טעאטער ביי'ם איצטיגען מאמענט

(אינטערוויאוען ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט")

יוסף קאמען

— נישט קוקענדיג דערויף, וואס מ'האט מיר געשטעלט 2 קאנקרעטע פראגען אויף וועלכע איך דארף געבען אן ענטפער וועל איך מיר דערלויבען דעם ענין אביסעל ברייטער צו באהאנדלען. טעאטער איז א טייל פון דעם קולטור־פערמעגען פון א פאלק, און לויט מיין איבערצייגונג, דארף דאס טעאטער זיין איינס פון די נאציאנאלע און קולטורעלע אטריבוטען פון פאלק.

דעם טעאטער שטעלט מען פערשידענע פארדערונגען אפהענגיג פון דער איבערצייגונג פון דעם, וואס ער נעמט צו. ס'איז היינט צוטאג אוממעגליך נאכצוקומען די פערלאנגען פון די פערשידענע צדדים משום דערפאר, ווייל קיינער פון זיי איז נישט בכוח אליין צו קאנסומירען די ארבייט פון אזא איינציגען טעאטער, דער בעסטער פאקט איז דער עקספעריימענט פון פיסקאטאר־טעאטער", וועלכער האט נישט קוקענדיג אויף דער ריזען־אונטערשטיצונג פון דער פרייער פאלקס־בינע, געמוזט זיך שליסען. אלזא ארויסגעהענדיג פון דער הנחה, מוז מען זיין העגאל און זיך רעכענען מיט די באדינגונגען ביי וועלכע מען מוז ארבייטען.

ווי שטעלט זיך עס אפ דער ענין אין אונזער יודישער וועלט ?

1) איינציגע פערלאנגען פון אונז אנ'ארבייטער טעאטער. הגם ס'וענען פעדהא, אין דער דאזיגער פארערונג א סך בערעכטיגטע מאטיוון, איז דאך נישט מעגליך נאכצוקומען דעם פערלאנג ווי מען טהוט דאס פון דער אויבענגעבראכטער הקדמה.

2) יודיש אדער וועלטליך טעאטער ?

וואס מיינט מען מיט דער דאזיגער פראגע ?

כדי צו געבען אנ'ענטפער אויף דער פראגע מוז איך פאריוס אונטערשטרייכען, אז איך פערשטעה דעם טערמין „יודיש", נישט וואס מען שפילט אין דער יודישער שפראך, אדער, וואס דער לבוש איז א יודישער; פונקט אזוי פערשטעה איך וועלטליכקייט, נישט אין דעם, וואס אין דער, אדער אין אנאנדערער ראל טראגט די פערזאן אייראפעאישע וועלטליכע מלבושים. ס'האנדעלט זיך, לויט מיין מיינונג נישט אין דער פארם נאר אין אינהאלט.

אויב נישט פערשטעהן וועלטליכקייט ווי פראפאגאנדע פון אטעאיזם, וואס דאס איז היינט צו טאג אין טעאטער נישט מעגליך, פערשטעה איך וועלט־ליכקייט ווי אלמענשליכע פראבלעמען, וואס זענען נישט דווקא יודישע : ליבע, תאווה, אייפערזוכט, אידענטיפיקאציע, סעקסועל'ער לעבען, פיזישע פערקרופלונגען, וואס רופען ארויס טראגעדיעס. סאציאלע קאמפס־מאמענטען, דאס זענען אלין מאמענטען, וואס זענען פונקט אזוי יודיש, ווי דייטש, אדער קאטויליש צי ענגליש.

ס'זענען אמת, פערהאנען ספעציעלע טראגעדיעס, וואס האבען אנ'ארט נאר אין יודישען לעבען, אזא איז למשל, דעם פערזענליכע טראגעדיע

אין „טאג און נאכט", אבער אויך דאס איז נישט דווקא יודיש : פעלקער־קאמף און ראסען־האס איז אויך נישט קיין ספעציפיש יודישער ענין. ענהליכע פאלען מיט די זעלבע תוולטאטען קענען פארקומען און זענען פארגעקומען ביי אנדערע פעלקער.

מ'קען נישט אוועקשטעלען די פראגע : יודיש, אדער וועלטליך־טעאטער : אלע וועהטאגען, אלע פראבלעמען, וואס ווערען ארויסגערוקט און לעבען פון קולטורעלען מענשליכען יחיד און כלל, דארפען געפינען זייער אפשפיגלונג אין טעאטער, וואס איז אנ'אפשפיגלונג פון לעבען.

אין א ספק זענען פערהאנען שעדליכע מאמענטען אינ'ם איצטיגען טעאטער־רעפערטואר. אזוי איז דער מיסטיציזם, וואס האט זיך אין די לעצטע יאהרען פעסט איינגעזעצט אויף אונזער יודישער בינע. אין דעם זענען שוין נישט שולדיג די יודישע ארטיסטען, נאר — לאמיר עס אפען זאגען — די יודישע דראמאטורגען און דער טעאטער־עולם, וועלכער פארערט עס : נישט קיין אנדערער ווי דער יודישער טעאטער־עולם דיקטירט דעם רעפערטואר.

מיר מוזען קומען צום אויספיהר, אז דערווייל זענען מיר געצוואונגען צו „דערלאנגען די סחורה" מיר דארפען עס טון, וואס זיבערער, געשליפענער, ביי א געהעריגער אויסשטאטונג און ווארטען אויף בעסערע צייטען, ווען יודיש טעאטער וועט אויפהערען צו זיין א שטיף־קינד ביי דער מלוכה, און וועט זיך קענען דערלויבען, עקספערימענטען, אויף זיין ענג פון אנגעצייכענטען רעפערטואר און מאכען פערשידענע עקספערימענטען לטובת דער יודישער טעאטער און אלגעמיינער קולטור.

קונסט=מאלער ו. ווייסטרויב

— די פראגע „יודיש אדער וועלטליך־טעאטער" איז אפשר נישט געלונגען פארמולירט. טעאטער איז פארם, און וועלכע דער קינסטלער זאגט זיך ארויס אנ'מיטעלבארסטע, און אין וועלכער ער קומט אין דירעקטען קאנטאקט מיט'ן פובליקום, סיי דער דיכטער, סיי דער שוישפילער און אלע קינסטלער, וואס שאפען אין בוען דאס טעאטער, קענען נישט געשטעלט ווערען פאר דער דאזיגער פראגע, יודיש, אדער וועלטליך, ווייל יעדער פון זיי לעבט שטענדיג א דורך אינערליך דעם דאזיגען קאמף און אין מאמענטען פון אנטשטעהען ווידוי מיט זיך אליין געלונגען עקסטען איינעם פון זיי אויף די דאזיגע פראגע געפינען א לעזונג. רוקט מען דאך אבער די פראגע ארוים, מוז מען אויף איהר געבען א תשובה. ביי מיר, אז די דאזיגע פראגע וועט זיך לאזען פערענטפערן נאר אויף דעם אופן, ווען מיר וועלען קומען צו דער דעפיניציע, א טעאטער, ווי יעדע קונסט, איז ענג פערבונדען מיט זיין שעפער.

דערפון איז געדרונגען, אז ווען יודישע קינסטלער דענקען, שאפען און ארבייטען פאר טעאטער, קען שוין במילא נישט זיין קיין רייד וועגען אנ'אנדער ארט טעאטער. וועלטליכקייט געוועהן דורך א יודי־שען קינסטלער, הערט נישט אויף צו זיין יודיש.

וואס איז שייך דער פראגע וועגען קאפאטעס, מיין איך, אז די קאפאטע איז איינע פון די פיל מיטלען, וועלכע פיהרען צום ציל. דעריבער וואלט געווען אפשר נישט גאנץ ריכטיג אנצונעהמען א בעשלוס זיך צו געזעגענען מיט דער קאפאטע און שטריימעל, הגם מיט דער דאזיגער ארט פארם ווערט אין פיל פאלען מיסגעברויכט. און דאס ברענגט שאדען דעם טעאטער.

אין דעם פאל, ווען קאפאטע און שטריימעל מוז ווערען א מיטעל, כדי ארויסצובעקומען דעם אדער יענעם נויטיגען קינסטלערישען עפעקט פאר'ן שטיק, דארפען אין קענען זיי געברויכט ווערען. מ'דארף נאר זיי בענוצען אויף אזוי פיל, אויף וויפ'ל דאס איז אומבעדינגט נויטיג, אלס פארם פאר צוגעגעבענע אומשטענדע.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

צום דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעגעבען אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווער'ן.

885. ש—ק.

אויב איהר קאפט איין אויף די תבואה און לאזט זי כאהלען אין א פרעמדער מיהל, דארפט איהר צאהלען נאר א האלב פראצ. אבראכא'ע.

886. פ. ש. ס.

נארקאמאניע איז א גייסטיגע קראנקהייט, פאר וועלכער ס'ווערט אנערקענט אלקאהאליזם, מארפיניזם, קאקאאיניזם א. א. וו. אויב די נארקאמאניע איז אנ'אומהיילבארע מוז דער פאציענט אנער־קענט ווערען פאר געגנצליך נישט פעהיג צו מיליטער־דינסט (ליטערע ע) אויפ'ן סמך פון ארט. 72 פון די נייע מיליטערישע סאניטארע פארשריפטען.

887. א רעזערוויסט.

נישט דאס יאהרגאנג, מיט וועלכע איהר האט דורכגעמאכט דאס מיליטער־דינסט רעזערוויסט, נאר דאס יאהר, אין וועלכען איהר זענט געבוירען.

888. נ—ק.

מיר געהען נישט אריין אין מעריטום פון ענין, צי דער גא. סטראט אינטערפרעטירט ריכטיג אדער פאלש דעם לעצטען אפשניט פון 198 ארט. פון דער פעראדרונג וועגען אינדוסטרי־געזעץ.

מיר מאכען אבער אייך אויפמערקזאם אויף דעם פרט, א. דער אינדוסטריאמט וועט זיך קודם כל אינפארמירען אין קראנקען־קאסע, צי איהר זענט ווירקליך געווען אין דער אנגעגעבענער צייט אייער געמאלדענער אלס געזעלע ביים הערמאהנטען מייסטער.

889. א דאנקבארער לעזער פון בושעושאגע. נאס.

דאנטשקע־מאכעריי ווערט יא אויסגערעכענט אין קאטאסטער פון די מלאכות, אויף וועלכע סע־שפרייטען זיך אויס די בעשטימונגען פון דער פער־ארדנונג פון מלוכה־פרעזידענט וועגען אינדוסטרי־געזעץ, און דעריבער מוזט איהר אומבעדינגט אייער אונטערנעהמונג מעלדען אין מאגיסטראט.

890. ראזאפארט.

וואהרשיינליך איז דאס איבערטראגען אייך פון רעזערוו אין לאנדוועהר פארגעקומען נישט צוליבן געענדערטען געזונד־צושטאנד, נאר דערפאר, ווייל איהר זענט שוין געווארען אלט 40 יאהר.

891. ר. בושעושינסקי.

א פוטער־פארבעריי איז. אזא אנשטאלט, וואס קאן געעפענט ווערען נאר נאכדעם, ווי דער פלאן פון איהר איינריכטונג איז בעשטעטיגט געווארען דורך דער וואיעוואדשאפט.

892. ל. ט.

קיין פרינציפיעלע ענדערונגען פון די פאר־נאכטעטען ביים ארויסגעבען אויסלענדישע פעסער זענען דערווייל נאך נישט איינגעפיהרט געווארען.

893. א פראנטערעסירטער.

וועגען פערלויערענע מיליטער־דאקומענטען מוזט איהר קודם כל מעלדען אין פאליציי־קאמיסאריאט און ארויסנעהמען א בעשטעטיגונג וועגען צוזאמענ־געשטעלטען פראטאקאל.

שפעטער וועט איהר מוזען פובליקירען איין מאל אין דער וואיעוואדישער צייטונג.

894. פרץ פון סטאראלניאגא.

אויב מ'האט דעם פארטיער געכאפט ביי דער גנבה, קאנט איהר איהם אויפ'ן ארט אהן יעדער ענטשעדיגונג קינדיגען.

צוליב דער וועלבער סיבה וועט איהר אייך איהם אויך ארויסבעקומען אנ'עקסמיסיע.

דאס ערשטע מיידעל

פון ניקאלאי באגדאנאוו

27

איין מאל פאר אלע מאל דארף מען זיך קלאר־מאכען : ליבע איז א געשלעכטליכע אנרעגונג, בע־פוצט מיט מענשליכען בעוואוסטזיין, אויב דו האסט נישט וואס צו טון, מא זיין אזוי גוט בעפוץ דאס מיט קליינבירגערליכע קרעכצען אדער אפילו מיט טור־געניעוו'ס דינקייטען, מיר אבער זענען פערנומען מיט א גרויסען קאמף... פרייד און ליידען ברענגט אונז דער קאמף און פיהלט אויס דאס גאנצע לעבען.

דארפען מיר וועהן זיך ארומטראגען מיט ליר־עם, אייפערזוכט און צוגעפוצטע געשלעכטליכע אנרעגונג ? ניין, מיר פערמאגען העכערס.

? מיר דארפען זיך בעציהען צו דער פרוי אויף צוויי אופנים : פריינדשאפט, פשוטע חבר'שקייט און געשלעכטליכע אנרעגונג, נישט פערגעפעלט, נאר אמת'ע, נאטירליכע, עס האט זיך ענטפלעקט און דיר אזא געפיהל — זאג וועגען דעם דער מיידעל, דער חבר'טע, אפען און ערליך. אויב וועט דיר מעלען בעפרידיגען — דארף אייך קיינער נישט משפטען. אייך ביידען איז אנגענעהם און עס איז קיין נעמם עסק נישט. איהר האט אפגעשען א זאך איין מאל אדער א פאר מאל, ווי די נאטור פאדערט, — און פערטיג, עס האט זיך געענדיגט דער געפיהל, און געגאנגען. צום טייוועל מיט די זיפצען און פערשי־דענע אייפערזוכט. אויב איינע וועט די'ר נישט וועלען בעפרידיגען זיך אנ'אנדערע, איז דען נישט אלץ איינס צו כאשע, צי דאשע וועט דיך בעפרידיגען ? אזוי ארום וועט דער מאן און די פרוי נישט ארויסלייגען איינער אויפ'ן אנדערען דעם פלאטער פון ליבע. די קייטען פון צוזאמענלעבען — זיי וועלען בלייבען פרייע מענשען און זיך אפגעבען אין דינסט דער געזעלשאפט. דאס איז נאטירליכער, פשוטער און בעסער, אויב מיר שטרעבען צו נייע פארמען פון דער געזעלשאפט, דארפען מיר שטרעבען צו נייע פארמען פון געשלעכטליכע בעציהונגען אנשטאט דער קליינבירגערליכער ערליבע און די פרושאנישע חתונה.

פאפאפיטש האט געענדיגט רעדען און קיינער האט נישט פערפיהרט מיט איהם קיין וויכוחים.

— אט, קיסיג, טט וואס דו האסט געזאגט — דאס א זאג געמזין קאמוין — אז נישט וואלט איך שוין נישט אריינגעפאלען אין א ליבע־פלאנטער... מיר איז איינגעפאלען זיך פערליבען און אוואנטשינע, איצט איז מיר אלץ פערשטענדליך.

איך האב דאך אויך אזוינע געדאנקען דאס איך א טראכט געטון. איך האב דאך סאניען פאיגע־לייגט אויך נישט אריינלאזען זיך אין דער ליבע, נאר זיין א געזעלשאפטליכע טוערין, נאר עס איז עפעס דא אין דעם... אוו אפשר איז דאס א זה — פריינד־שאפט פון איין זייט, און פון דער אנדערער זייט — פשוטע, פיזישע אנרעגונג, וואס בעפרייט שנעל און עס איז זיכער דא אנ'אויסוועג, סאניען איז נארנישט געווארען נאך דעם, זי ווערט דאך געשענדעט, זי האט נישט פערלוירען איהר ערענליכקייט, די ליכטיגע און טאגיגע.

איך האב זיך אומגעקעהרט אהיים, טראכטענ־דיג אלין וועגען שמועס, איך האב נישט געקאנט אנט־שלאפען ווערען אויפ'ן געלעגער. ריכטיג, ריכטיג — האב איך נאכאמאל בעשטעטיגט פאר אנשטעלן דערוועגן. פריינדשאפט און פשוטע אנרעגונג — אט דער אויסוועג. בעפרייענדעט בין איך מיט סאניען, איצט קען איך מיט איהר רעדען וועגען מיין אנרע־גונג, איך דארף זיך נישט שעהמען, — דאס איז דאך קיין קליינבירגערליכע ליבע, נאר א נאטירליך... פארוואס נאל זי... און דא האבען מיינע געדאנקען אנגענומען אזא ווענדונג, אז עס איז מיר שווער צו שרייבען וועגען דעם, דאס ערשטע מאל האב איך דערלאזט אזוינע געדאנקען וועגען סאניען.

און די נאכט בלעטער האבען זיך געסלעפט פענסטער. אויסטאראשענדיג אויף מיר זייערע נייגעריגע צרות. דערמאלט האב איך זיך איבערגע־דעקט איבער'ן קאפ און איינגעשלאפען מיט שווערע און אנגענעהמע געדאנקען.

ביינאכט האט זיך אויסגעשטערענט, — און דערפריה האט אויסגעבראכען א פראסט : בענגלע־דערט אלע לושעס פון שטאט און פער־ארטעוועט די בלאטע. די ערד איז געווארען קלינגענדיג. דער המצאל הגבכמוכבים מי השר ערשטער אייז. מערקווירדיג

לייכט איז צו געהן און צו אטעמען. די טריט קלאר־רע אין די אויסגעשמירטע שטיוועל זענען נישט אזוי אנגעגאסען און שווער ווי אין בלאטע. דער פער־ביינגעפארענער וואגען דונערט מיט א פרייליכען זונישען דונער.

אין אווענד איז דער הימעל געווארען רויט, און די לבנה האט זיך אויפגעהויבען ווי א קייעכדיג שטיקעל אייז, די שטערען האבען זיך צעפאקערט ליכטיג און גרויסע, דער רויך האט נישט געקענט זיי פערטושען, אין דעם אווענד איז אריינגעפ זיינען צו מיר און צימער סאניע א פרייליכע און פערוויטעלטע פון פרעסט. און איך בין רויט געווארען, פערטרייבענדיג געכטיגע געדאנקען, סאניעס איזוועהן און געוועזען פריש און מונטער און איך האב נישט געקענט אפרייסען די אויגען פון איהר.

— ביי דיר איז דא האנדערפאר, — האט זי זיך ארומגעקוקט — ווארים, ליכטיג און שמעקט געשמאק.

— דאס האב איך אריינגעלעגט און אויזען קארטאפעל.

— א טייערע זאך. איך האב שוין לאנג נישט געגעסען קיין געבאקענע קארטאפעל!

איך האב זיך דערפרייט, איך האב מיט וואס מכבד צו זיין דעם טייערען גאסט. באלד זענען מיינע קארטאפעל פערטיג געווארען און פונאנדערגעשפרייט אנ'אנגענעהמען ריח, איך האב זיי געפאקען לויט אלע געזעצען פון קונסט. ווען די קוילען האבען זיך צעברענט, האב איך זיי פערשאט אין א וויט און איפ'ן הייסען דעק האב איך אנגעזעצט, ווי ווייסע שעפ־סעלער, א צעהנדליג אפגעמאשענע קארטאפעל. איך האב אנצען צוגעמאכט דעם אויוען, וועגען זיי און זיך קומען די הייסינקע און ראזעווע. נאט זאל אונז אפהיטען וועקלייגען אין אויזען אפגעשיילטע קאר־טאפעל. זיי ווערען צוקנייטשט, איינגעשרומפען, די העמדלעך האלטען איין דעם זאפט און עס קומען ארוים מהודריגע קארטאפעל. איך האב זיי ארויסגע־נומען און גענומען לערנען סאניען ווי עס איז גע־שמאקער זיי צו עסען.

איך האב געבראכט די הייסע קארטאפעל, זיך אפגעריהענדיג און בלאזענדיג, יעדע העלפט האב איך געקוועטשט און האנט, דער ווארעמער גערוך מיט'ן הערמדעל האט געפלאצט און אין דעם געריבעלע האב איך אריינגעקאפעט א טראפען שמעקעדיגען בוימ־אייל. איך האב בעזאלצען און נאכ'ן געפיהל אפגעשיקט און מאל ארוייג.

סאניע האט, קוקענדיג אויף מיר, נאכגעטון און צוגעמאכט די אויגען פון הנאה און זי האט זיך פאר מיר מודה געווען, אז זי האט שוין לאנג נישט גע־געסען צו־אט און הונגערט שטענדיג צו. פון דער היים שיקט מען וועלטען און דער הונגער פארפאק קלעקט נישט אויף א חודש. נאר אויף דריי טעג. איך האב איהר צוגעזאגט ארויסהעלפען מיט קארטאר־פעל, פון וועלכע סאניע איז געווען ענטציקט. אט איז זי צענדיג איינער אנטגעגען אנדערען און עסענ־דיג קארטאפעל מיט אפעטיט, האבען מיר זיך צע־רעדט.

— וואס איז מכוח ליבע, סאניע ? — האב איך גלייך געשטעלט א פראגע. — מען זאגט אז דו האסט זיך פערליבט אין פאטאפיטשען ?

— טפו, זיך פערליבט ! וואס בין איך א קליינ־בירגערין, איך זאל זיך פערנעהמען מיט אזא נארישקייט ? וואס איז דען ליבע ? — געשלעכטליכע פיזישע אנרעגונג, בעפוצט און פערגאידעלט מיט מענשליכען בעוואוסטזיין, ווער עס האט נישט וואס צו טון, זאל בעפוצען, און לויט מיר נאך איז אזוי: אויפ הויערסט שטארק געשלעכטליך אנגערעגט, בעפרי־דיג זיך און פערטיג. אהן פערדרייענישען. אט אזוי דענק איך. און מיט פאטאפיטשען איז ביי אונז א פשוטע חבר'שע פריינדשאפט, און ווער ס'דערצעהלט וועגען דעם מעשיות, יענער איז א שלעכטער קאמ־סאמאלעץ, פשוט א נאר !

וועהענדיג א סאניע בייזערט זיך, האב איך אויפ־געהערט אויספרעגען זי ווייטער. מיר איז אזוי אויך קלאר : סאניע דענקט פונקט ווי מיר. זי איז אנ־אמת'ע קאמסאמאלקע און אלצדינג. נאר דא האט איך בעמערקט איהר אפגעגאליטע האלז.

— דו האסט זיך אומזיסט אפגעשארען.

— פארוואס ?

— ס'איז עפעס מאדנע...

— הם, מאדנע, און דיר ווילט זיך, אז איך זאל אויסזעהען ווי יעדע קליינבירגערין מיט א צאפ, און און א ראזען קלייד ? מען דארף זיך דאך מיט עפעס אויסטיילען פון זייער פערשימעלטקייט! איך האב זיך אפגעשוירען, יא, מיר געפעלט אזוי — וועמענס דאגה איז עס ? איך האב אנגעטאן א רויט העמדעל וואס איך האב געקראגען א מתנה פון א חבר אלס אנדענקען פון די אקאפעס. האב איך שלעכט געטון, אויסבייטענדיג זי אויף דער העסענער בלוזקע ?

(פארטזעצונג קומט).

אין דער פאריזער אונטערוועלט

„יאסעל חזן"

אין צווישען די אלע טיפען פון דער פאריזער אונטערוועלט, וואס טוט דארט יאסעל — יאסעל חזן?

זיצט ער זיך אין קאפע, ביי א טישעל און קוקט זיך צו ארום איהם. זיינע אויגען — די שטילע אומעטיגע אויגען בלאנדזשען פון איינעם צום צווייטען מיט דער אייגענער פראגע:

— „מאין יבוא עזרי? פון וואנען וועט קומען מיין הייליגע מיטאג?"

צו פאסט ער זיך אריין אהער, מיט זיין רויט ליכטיג, שטילען קאפ, מיט'ן אומגליקליכען בליק און מיט די שטומע טענות, וואס לייגען זיך אויף זיין פנים?

זיצט ער דא אזוי, דער ארימער יאסעל, דער שמועס אין דער האנד — צי ס'רעגענט, צי נישט — און שווייגט. ער האט אפילו נישט די דרייסט־קייט צו זאגען א ווארט. זיין הארץ פלאצט פאר אומעט, אבער ער קלאגט זיך נישט, ער ווייזט נישט ארויס זיין שמערץ ווי א יודענע. ער איז א ווירדיגער קבצן, אנאביון מיט שאגרין.

און טרעפט, אז איהר עסט, פלוצלונג טרעפט איהר זיך גלייך מיט זיין רחמנות'דיגען בליק. איהר שעהמט זיך צו זיין זאט, בעת ער איז הונגעריג, דער ביסען בלייבט אייך שטעקען אין מויל קענט איהר זיך נישט איינהאלטען און גיט א רוף:

— גארסאן!

— מאנסיע!

— יאסעל, נעהמט וואס איהר ווילט, א האריס־וואורשט? — גארסאן, א ביר וועט איהר דאך טרינ־קען? — און ביר! און לחם יעגט איהר דאך יאסעל טעם זיין? — גארסאן, די פען!

מיט גרויס דאנקבארקייט קוקט אייך דאן אן דער אומגליקליכער יאסעל. ער זאגט נישט א ווארט, אבער איהר פיהלט, אז ער קושט אייך די הענד און זיינע געדאנקען, איהר שעהמט זיך אביסעל מיט אייער גוטהארציגקייט.

צייטענער יאסעל! געוואלט האט ער זיין א חזן, דאווענען פאר'ן עמוד, און ער איז דאס טאקע געווען אויך א שטיקעל צייט, האט ער זיך אבער אויסגעגליטשט און פון גרויס בעטען פאר יענעם, האט ער נאך אליין אויסגעבעטען דלות, דחקות און נויט.

אין איז ער פערטריבען געווארען פון גביר האט ער זיך גענומען צו אנאנדער פרנסה, מאכען „קל מלא רחמים" אויפ'ן בית עולם באניע. זיין „סע־זאן" איז חודש אלול. האט ער צו דעם אויך קיין מזל נישט געהאט. האט מען איהם פערטריבען אפילו פון דארט, פון „גוטען ארט".

וואס איז יאסעל שולדיג, אז ער איז געבוירען געווארען נישט קיין אויפטוער, נישט קיין איינרייסער און קען ביי ענעם נישט ארויסכאפען דעם ביסען פון מויל? וואס איז ער שולדיג, אז דאס לעבען איז אזוי ברוטאל און ער איז אזוי שוואך? וואס פאר א בעטרעף האט ער געגען די אומשטענדען פון לעבען, וואס ווארפען איהם פון איין צרה אויף דער צווייטער?

די קאנקורענץ איז גרויס אפילו אויפ'ן בית־עולם. אויך דארט זענען פערהאן פ פינגערע „מלא־כאכערס" פון איהם, וואס שטויסען איהם ארויס פון דער „פראפעסיע" און לאזען איהם נישט עפע־נען דאס מויל... ווי קען ער זיך פערוועטען מיט זיין שוואכער, רחמנות'דיגער, אויסגעהונגערטער שטי־מע געגען דעם בת־קול פון משה קלאץ? און ווי קען ער איזוי נאכלויפען נאכ'ן קליענט ווי יאנקעל דראנג? יענער איז דאך, פשוט, א שווינדלער. ווען ער קען, ארעסטירט ער איהם. יאנקעל דראנג מאכט „מוא'ס" א פרוי אויפ'ן קבר פון א מאן, און א מאן אויפ'ן קבר פון א פרוי, ער „שטורט" אונטער די קאפעס ארום באניע און זיי שארען איהם צו קליענטען. ווי קען ער זיך פערוועטען מיט אזא אייי־נעם?

געבעכדיג ווי א ווארים זיצט יאסעל אין קאפע, פרוייען לאכען, וויינען, פלוידערען, דערציילען זיך געוואלדענע וויצען. ער שווייגט, מיט זיין קאפ פון א גוט קיהעלע קוקט ער אן אט די גאנצע געזעל־שאפט און צופט דעם קנאפ פון זיין בלאנד בערדעל.

פון באניע האט ער מיט זיך מיטגעבראכט א טויט־שטילקייט.

דער טויט האט איהם דורכגעדרונגען דורך און דורך און האט זיך אין איהם אריינגעצוינגען בעתן לעבען...

נ. פראנק

א ברודער געהט חתונה האבען מיט א שוועסטער

א פרוי האט אריינגעשיקט צום לעמבערגער „כארנעי" פאלגענדער בריף:

נאך מיין חתונה האב איך זיך בעקענט מיט מיין מאנס א פריינד, וועלכער האט אנגעהויבען אריינקומען צו אונז אין שטוב. איך האב זיך מיט איהם אריינגעלאזט אין א ליבע, און איך האב פון איהם א קינד געהאט, מיין מאן ווייסט פון דעם נישט און איז עס נאר אפילו נישט חושד. וואס איך האב יאהרען לאנג דערפון אויסגעליטען מאראליש קען איך גאר נישט בעשרייבען, מיינע טעג זענען פינס־טער געווארען אויף שטענדיג, אבער היינט איז נאך מיין שטראף גרעסער.

מיין זוהן, וועלכער איז שוין היינט 25 יאהר אלט האט זיך פערליבט אין א מיידעל, צו מיין אומ־גליק איז דאס מיידעל גראד די טאכטער פון מיין מאנס פריינד, וועלכער איז אויך דער פאטער פון מיין זוהן, ער, דער פריינד איז שוין לאנג טויט, דאס מיידעל זיינס איז געבליבען א יתומה און האט זיך געהאדעוועט ביי אונז אין שטוב, איך האב זי בעהאנדעלט תמיד ווי מיין אייגען קינד, ווי מיין זוהן.

די קינדער האבען זיך תמיד גוט געהאלטען. ווי האבען זיך ליב געהאט און איצט וויל מיין זוהן מיט איהר חתונה האבען... ער וויל חתונה האבען מיט מיין פריינדס טאכטער, אלזא מיט זיין אייגע־נער שוועסטער.

זעלבסטפערשטענדליך, קאן איך צו דעם שדוך פשוט צולאזען, אבער איך ווייס נישט, וואס פאר א סיבה אנגעבען, ווייל דאס מיידעל איז שעהן, אינ־טעליגענט, איידעל, און וועהר גוט צו מיין זוהן, זי איז בכלל א מיידעל, וואס יעדע מוטער דארף זיך ווינשען פאר איהר זוהן... מיין מאן און מיינע פריינד וועגען אלע פאר דעם שדוך, איך שטעל זיך אקעגען און קיינער שטעלט זיך דאך נישט פאר, פאר וואס איך בין אזוי דאגעגען... אלע ווייסען, אז איך האב תמיד מיט ליבע און איבערגעגעבענהייט ערצויגען די טאכטער פון אונזער פערשטארבענעם פריינד, ווי אזוי אלזא קען איך זיך איצט אקעגען שטעלען דעם שדוך פון א ברודער מיט א שוועסטער? זאל איך שווייגען און דערלאזען צו אזא שרעקליכען פאל? זאל איך אויסזאגען? ווי אזוי? ביי מיינע 46 יאהר, אנהויבען דערצעהלען מיין מאן אזא געשיכטע!?...

אזוי דערצעהלט די פרוי איהר טראגעדיע, וואס איז איינע פון די פיל פערפלאנטערטע פאמיליען־טראגעדיעס.

אויסערגעוועהנליכע איבערראשונג פאר'ן לאדזער פובליקום!

די פאפולערע און קאנקורענצלאזע פערפומעריע פירמע ד. מארקוס אין לאדז, פיעטריקאווער 59, טעל. 128-02, האט פארגעבערייט איבערראשענדע סורפריזען פאר דער געעהרטער קונדשאפט. יעדער קונדע בעקומט ביים קלענסטען איינקויף גענצליך גראטיס א שטיק טואלעט־זייף מיט א שאכטעל שוה־פאסטע. אויסערדעם ווערען אלע קאסמעטישע אר־טיקלען בערעכענט צו שטרענגע פאבריקס־פרייזען. ווער עס קויפט ביי מיר איינמאל, בלייבט אויף שטענדיג מיין קונדע. געדענקט די אדרעס.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשע 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון די ליבלינגס־ארטיסטען
וויערא קאניעווסקא און פאול בריטמאן

שבת, דעם 16־טן, זונטאג, דעם 17־טן, מאנטאג, דעם 18־טן, דינסטאג, דעם 19 טן, 9 אווענד

דער שלאגער פון סעזאן! בעגייסטע אויפפיהרונג!
פריילינ! — לעבעדיג! — געזאנג! — טענץ!

№ 30 געזאנג — וויערא קאניעווסקא און פאול בריטמאן — № 30 געזאנג
צום ערשטען מאל אין לאדז
אין דער שיינער פריילינער אפערעטע

אמעריקאנער חתונה

אין 2 אקטען מיט פראלאג, מוזיק פון רומשינסקי.
ראלען: סאסעל — וויערא קאניעווסקא. מלך — פאול בריטמאן.

שבת, 4 נאכמ. — פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל. — שבת, 4 נאכמ.
די אויסגעצייכנטע שיינע קאמישע אפערעטע
דאס חזנדל
אין 3 אקטען פון שטיינבערג
ראלען: חזנדל — וו. קאניעווסקא, דוד — פ. בריטמאן.

אין די פארשטעלונגען בעטייליגט זיך דער ניי־אנגאזשירטער ארטיסט מ. הילסבערג
ס'נעמען אנטייל פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, ליבראווסקא, גערה, סאדערמאן. מענער: שריעל, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, נייהויז, ראקאח, דירונג. ל. וועלמאן. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארם.

אנאנס! דער גרויסער אפערעטען־שלאגער — די נאהנטסטע פרעמיערע „איציקעל קאזאק"

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
צוריקגעקעהרט
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8 — 2 נאכמ. און פון 6 — 9 אווענד.

די פערשאלטענע ירושה

6) גרויסער ראמאן פון ליידענשאפט, ליבע און פערברעכען

מערי האט זיך מאשינאל גענומען צו דער אר־בייט, נישט געבענדיג קיין ספעציעלע אכטונג דע־פוק, אז וואס עס בעשטעהט איהר ארבייט.

איהר געדאנק האט זיך אלע ווייל צוריקגע־קעהרט צום אויסטערלישען נאכט מיט די רינגע לי־בען און — צו לעאנען... פונקט לעאן און דער דאזיגער מאדנער פאטאגראף וואלטען געהאט עפעס א שייכות מיט איינאנדער.

דעם אווענד האט זי פערבראכט ביי דער פאלעפאסטע פון איהר וואוינונג ארבייטעריג אוי־בער איהר קלייד, וואס זי האט זיך אליין גענייט, און צוהערענדיג זיך צו דער „מעשה אהן א סוף", וואס די אלטע האט איהר דערצעהלט, וועגען יענע גוטע צייטען, ווען זי איז געווען רייך און געלעבט גליקליך אינ'ם משפחה־לעבען.

צום ערשטען מאל האט מערי דערפיהלט א פערלאנג צו זיין און יענעם אווענד מיט לעאנען צו־זאמען...

עס האט זיך איהר וועהר געוואלט איבערגעבען איהם וועגען דעם פערשוין מיט די רינגע ליפען.

פארוואס די דאזיגע צופעליגע צוזאמענטרעפע האט געמאכט אויף איהר אזא איינדרוק האט זי נישט געוואוסט.

זי האט אבער נישט געקאנט אפטרייבען פון זיך דעם דאזיגען איינדרוק און עס האט זיך איהר מעהאלריג געוואלט ארויסרעדען וועגען דעם מיט לעאנען.

די נאכט איז ביי איהר אדורך אומרוהיג.

אין שלאף האט זי געזעהען ווילדע חלומות, באם לעאנען, דעם פערשוין מיט די רינגע ליפען, צוי ניטערמאנען וועלכער איר געשוואכטן איבער וואלטענס און אויף אלע אכטונג געגעבען.

אויפ'ן וועג צום ביורא האט זי געקויפט א צייטונג און אז זי האט נאר א קוק געטון אויף דער ערשטער זייט, איז איהר געלאפן א שוידער אדורך איר [illegible] לייב.

איינער, אנאומבעקאנטער, וועלכער איז גע־גאנגען לע'ם איהר, האט געכאפט א בליק אויף איהר און זיך אפגעשטעלט:

— ענטשולדיגט, פריילין, אייך איז נישט גוט?

מערי האט זיך בעמיהט איינצוהאלטען דאס הארץ, וואס האט איהר משוגענערווייז געקלאפט, און צו בעהערשען די מוראדיגע שוואכקייט, וואס האט זי פלוצים ארומגעכאפט.

זי האט אנגעשטרענגט א שמייכעל געטון צום אומבעקאנטען דורכגעהער און געזאגט, אז זי פיהלט זיך גאנץ גוט... אז ס'איז גארנישט...

יענער האט א הויב געטון דעם הוט און איז נאך ווייטער געגאנגען זיין וועג.

מערי איז צוגעגאנגען צו א וואנד און זיך צוגעשפארט.

זי האט זיך אנגענומען א כוח און ווידער גע־כאפט א בליק אויף דער ערשטער זייט פון דער צייטונג.

איהרע אויגען האבען ארומגעבלאנדזשעט אויף דער פאטאגראפיע וואס איז געווען אפגעדרוקט אין דעם איבערשטען ווינקעל און זי האט שטודירט די אלע ריסען פון דעם פאטאגראפירטען מענש.

איהר הארץ האט דערביי געקלאפט אזוי שטאר־קיש אזוי משוגענערהייט — פונקט עס וואלט זיך איהר געוואלט ארויסרייסען פון דער ברוסט...

מיט א כוח האט זי זיך איבערגעמעכטיגט.

איהר געדאנק האט אנגעהויבען קלעהרער צו ווערען.

איבער איהר קערפער האט זיך איהר געראט צוגאסען א מוראדיגע שוואכקייט אבער ביסלעכ־ווייז האט זי אנגעהויבען צו קומען צו זיך און צו בעהערשען איהרע בעוועגונגען און איהרע געפיהלען.

מיט ציטערדיגע הענד האט זי געעפענט איהר האנד־בייטעל, ארויסגענומען פון דארט קליינגעלד און איז אריין אין דעם נאהענטסטען מאגאזין טע־לעפאנירען.

זי האט ארויסגערופען לעאנס נומער טע־לעפאן.

אנגומעלט, בעת תלעאן האט איהר געגעבען דעם דאזיגען נומער האט ער איהר מבטיח געווען אז דארט קאן שטענדיג עמיצער אויפנעהמען און אויפ־טראגען פאר איהם, אין א פאל למשל, ווען ער זאל דארט נישט זיין.

מיט א דערשראקען הארץ האט זי געווארט פונקט דאס זי דערהערט לעאנס קול.

אויפ'ן ענטפער.

— לעאן?!

— יא! ...מריה זענט איהר מיר אויפגעשטא־נען?!... איהר האט היינט א פרייען טאג?... הכלל האט איהר חשק צו זמאכען א קליינעם אויספלוג אין דער אגוועגענהייט פון א סימפאטישען יונגענמאן? איך...

— לעאן!

ער האט געמוזט הערען די אומרוהיגקייט אין איהר שטימע.

— ביבעט אייך, הערט זיך אויף צו וויצלען... דאס איז אזוי שרעקליך — אזוי אומוואהרשיינליך!.. איך קאן עס גארנישט גלויבען!... אבער... לעאן, איך ווייס גארנישט ווי אנצוהויבען...

לעאנס קול האט געשטראמט הארצ'ן טעלעפאן ווי א הייל־וואלב.

— ס'שאדט נישט, מיערע... איך וועל צוווארטען! איך וועל צוווארטען!

און איהר גרייט זיך צו... רעדט פאמעליך, און רוי־היג... וואס איז געשעהן?

— די צייטונג... דער „פריהכא־נעז־קוריער" איך האב נאר־וואס געקויפט... דארט איז אויף דער ערשטער זייט אפגעדרוקט א פאטאגראפיע... פון א מענשען, ...אנ'אויפגעהאנגענעם... ביינאכט:::

— יא, מערי, איך האב עס געזעהען... רעדט פאמעליך און שטרענגט זיך נישט אן... רוהט זיך אפ — איך וועל צוווארטען.

לעאן איז געווען אויסערגעוועהנליך פיין.

עטליכע מינוט האט מערי געשוויגען. לסוף האט זי זיך שוואך אפגערופען:

— איהר געדענקט, איך האב אייך געזאגט וועגען מיין פאטער?

— יא.

מערי האט פארגעזעצט טויב, מאנאטאן, ווי די וואלט ווידערהאלט אנאיבערגעחזרטע לעקציע, און איינהערענדיג זיך מיט שרעק אין דעם, וואס זי האט גערעדט:

— איך האב אין זכרון... איך געדענק, ווי זיין פנים האט אויסגעזעהען... כ'האב געמיינט, אז די צייט האט געענדערט, פערווישט אין מיין געדעכעניש זיין אויסזעהן, ווייל איך בין נאך געווען זעהר א קליינע ווען איך האב איהם געזעהען צום לעצטען מאל... אבער די דאזיגע פאטאגראפיע... פון דעם מענשען, וואס מ'האט געפונען אנ'אויפגעהאנגענעם... דער דאזיגער מארקוס קאסטאן — דער בעפרייטער פער־ברעכער... ס'איז פונקט דערזעלבער פנים, וועלכער איך... לעאן, איך בעט אייך, קומט תיכף צו־פאהרען! אבער באלד!... עס קאן נישט זיין!... נייך נייך!... מיין פאטער האט אויך געהייסען — מאר־קוס!...

פעסט און ענטשלאסען האט לעאן געענטפערט:

— קעהרט זיך אום אהיים. נאטערמאן וועט צו־ווארטען, איך וועל איהם אנטעלעפאנירען אז איהר זענט קראנק, און צעהן מינוט וועל איך זיין ביי אייך... דער עיקר — בערוהיגט זיך, ווייל — איך פערזיכער אייך — ס'איז נישטא פון וואס זיך צו בעאומרוהיגען

(פארטזעצונג קומט)

זוהן פון אסטראווצער רבי רב אין גראבאווא

אין גראבאווא ביי לענטשיץ איז איינגעזעצט געווארן אלס רב א זוהן פון אסטראווצער רבי.

פארגאנגענעם שבת האט דער אסטראווצער רבי אין דער בעגלייטונג פון א עולם חסידים פון לאדז בע־זוכט זיין זוהן דעם נייעם גראבאווער רב.

די באפעלקערונג פון גראבאווא האט געמאכט דעם רבי'ן א פייערליכען קבלת פנים.

רעווי־טעאטער „דאברי־וויעטשור"

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג פון פובליקום בלייבט די פרעכטיגע רעווי א. ט. „קאפיטאליזע, הא, הא" אויפ'ן אפיש נאך עטליכע טעג.

שבת, דעם 16 ד. ח. גרויסע פרעמיערע פון רעווי „אסטושעמבייץ", געל, סטאנסן און בושעבסקי א. ג. „האר'ן פון לאדז" עס נעהמען אנטייל: סאוויצקא, זשעלינסקא, בושאוואסקא, רענסקא, מאטשינסקא, וויל־טשינסקא, ה"ה יאנעצקי, וועלין, לאסאצקי, גלענצענדער דועט פון וויערזשינסקי ווי אויך 6 גירלס: ליטעראַרישער ליטער ה' בושעסקי, רעזשי וו. יאנעצקי און יעדזשי וועלין. מוזיקאלישע ליטונג ה' קלידט. באלעט־מייסטער ק. נוערזשינסקי, דעקאראציעס ס. פראש'אק.

צו דער מארגנדיגער פרעמיערע ביי די „ווילנער"

בעסער א שעהנער ליגען, איידער א מיאוסער אמת — דאס איז דער הויפט־געדאנק, וועלכען יעווריינאוו שילדערט אויף א זייער אייגנארטיגען אופן אין זיין שטיק „דער עיקר" די קאמישע קאמיש שפיל און לעבען צווישען דער ביטערער ווירקליכקייט און זיסער איל־לוזיע. ווי ראטעוועט מען זיך פון דער ביטערער גראער ווירקליכקייט? ווי שאפט מען די בעגייסטערנדע איל־לוזיע? א תשובה אויף דעם פראבלעם גיט יעווריי־נאוו'ס העלד ד"ר פרעגאל, א מענש מיט אריגינעלע איינפאלען. וועלכער וויל העלפען די ליידענדע אויב נישט מיט'ן אמת, איז מיט'ן שיין פון אמת, מיט'ן שיי־נעם ליגען. נאך פערשידענע וועגען און מיטלען, פאלט ער אויף א גליקליכען געדאנק. — בענוצען זיך מיט דער קונסט. שפאילט איין אין זיין מאגעי דאס טעאטער, די שוישפילער, די אמת'ע אילוזיע בע־שאפער.

טעאטער און לעבען!!

א טעאטער, א בינע, אן גרים, אהן א סופלאר. אלס שפיל־פלאץ — דאס לעבען אליין, ער דינגט שוישפילער און צושיקט זיי צווישען די פערוואגעלטע און פערשטויסענע ושפילען פאר זיי טעאטער און לע־בען — וועבען פאר זיי זיסע חלומות, טרייסטענדיגע אילוזיעס, וועלכע דארפען אריינגיסען פריש בלוט אין זייערע פערקיהלטע אדערן; געבען די אומגליקליכע א נייעם אימפולס צו א פריש לעבען, וועקען אין זיי נייע שטרעבונגען, און נייע האפנונגען.

און עס געלינגט אהם! דער רעזולטאט איז א גלענצענדער! א כשוף'דיגער נס! דער כח פון אי־לוזיע וויזט זיך אזוי גרוים, אז די פון גאט פערלאזענע לעבענס־קרבנות, וויל'ן זיך מיט יעדע אילוזיעם נישט צושיידען, דערמאלט אפילו, ווען די דערוויסען זיך, אז דאס איז נאר געווען א שפיל, א מארקום־איינשפרעצונג, כדי צו שטילען אויף א ווייל זייערע וויטאגען פון דער טאג־טעגליכקייט.

„בעסער א בעוואוסטזיניגער שעהנער ליגען, איידער דער ביטערער אמת!"

אט דאס אינטערעסאנטע פראבלעם איז ביי יעווריינאוו דורכגעפלאכטען, מיט אזוי פיל טעאטרא־לישקייט און האנדלונג, אז נישט ווילענדיג ווערט דער צושויער אריינגעשלעפט אין דער גאנצער אקציע, און דער עיקר — גיט דאס שטיק א ברייט פעלד דיזשוי־שפילער ארויסצווייזען די קונסט פון שפילען. די פרעמיערע „דער עיקר" ווערט דערוואַרט מיט'ן גרעסטע אומגעדולד און נייגעריגקייט.

ראדיא־פראגראם

דאנערשטאג ד. 14 אויגוסט

000 11.58 צייט־סיגנאל פון ווארשא און הער־נאל פון מאריאצקין טורעם אין קראקא, 12.05 גראמאפאן פליטע, 13.15 טאג־פראגראם, קינא־און טעאטער רעפערטואר, 15.50 פארלעזונג. 16.15 גראמאפאן פליטע, 17.105 קאמוניקאט פון דער ליגע פאר לופט־פערטיידיגונג, 17.25 פארלעזונג. 18.00 כאוסטע קאנצערט, 19.00 פערשידענעס, 19.45 קאמוניקאט פון דער ווארער האנדעלס־קאמער, טאג־פראגראם אויף מארגען, קאמוניקאטן און צייט־סיגנאל. 20.00 הער־ארשינאל, 20.15 פאפולערער קאנצערט פון „שווייצער טאל" און וואר־שא, אויסגעפיהרט דורכ'ן פילהארמאנישען ארקעס־טער און ווארשא, 21.30 אורישע, 22.00 פעליעטאן, 22.51 קאמוניקאטען.

די נייע שטרעמונגען אין דער סאציאלאגיע

א רעפעראט פון ד"ר אריה

דעם דאנערשטאג 18|8 אין אווענט קומט פאר אין זאל פון „התאחדות" א רעפעראט פון ד"ר אריה טארטאקאווער א. ה. ט. די נייע שטרעמונגען אין סאציאלאגיע.

די ערשטע לאדזער גוט־בעקאנטע
פאבריק פון פאטענטירטע פעלד־בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען ווי: פעלד־בעטען, פעלד־בעטען מיט ווענטלעך, לעזשאסעס פאבארעטקעס און האמאקעס

אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהן מיט דער שוץ־מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד־בעטען נור מיט דער מארקע „Palma - Patent"

מיט אכטונג פירמע „PALMA-PATENT"

אינה. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24, טל. 131-85

בעמערקונג: פאר פראווינץ – בעדייטענדע ראבאטען.

קו אפט־שפולען
כמעט ווי נייע
ביליג צו פערקויפען
קילינסקי 21, רעכטע אפי־צינע, 2 שטאק, וו. 18.

Dr.
Maksymiljan
Dawidowicz
powrócił
Sienkiewicza 3/5
Tel. 105-53
Lecznica „Vita"
Piotrkowska 45 od g. 1-2

קלאנג־פילם־טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

נאכ'ן גריגדליכען רעמאנט
גרויסע פרעמיערע!
פון פרייטאג, דעם 15 אויגוסט ד. י. און טעגליך
גרויסער קלאנג־פילם־פרעמיערע!

זינגער פון פאריז

אין דער הויפטראל:
MAURICE CHEVALIER
הגגדערט־פראצענטיגער רעד־ און געזאנג־קלאנג־פילם.

די פרייזען פון די פלעצער זענען נישט פערגרעסערט.

Dr.
med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע גלידער א. ז. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

גאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען.

קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

השבת אבדה!
פארגאנגענעם פרייטאג דעם 8/8 נאך גלאקע טאן מיט'ן אויטא פון לאגעווניצקא נאס האב איך פערלוירען א פארטפעל מיט 1 פראמעסט אויף 195 זל. ווי אויך א וועקסעל אויף 100 זל. צאהלבאר 1/9 ד. י. און נאך אייניגע דאקומענטען די אלע זאכען האבען פאר קיינעם קיין ווערט דען עס איז שוין אנגענומען פראטעסט־מיטלען, די וועקסלען וענען אנגילטיג. דעם וועם עהרליכען פינדער דאס אפצו־גערגענען געגען בעלוינונג נאך שטיינערסקא 18 פראנט געוועלב ד. מאראנטשיק.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיסען

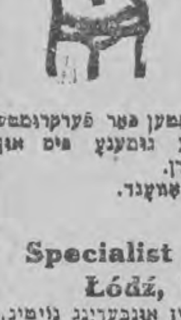

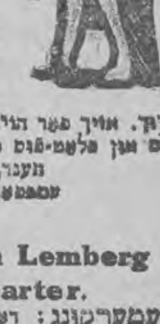

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער מינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פעלט ארבען אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גומענע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר־דאקטאר ברוכנער בעשטעטיגען זיכער דעם שוצמיטל און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל־גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטס־פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, front, parter.

בעמערקונג: דעם ערזענליכע ערפאלגען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנאש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר ב. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר געהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ספעציאל. ה' י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, דריק איך אויס עפענטליך מיין הייסע דאנקבארקייט פאר זיין אנלעגען מיר דעם ספעציעלען ארטאפעדישען הייל־גארטעל פון זיין סיסטעם, וועלכער האט מיך אויסגעהיילט גענצליך. ס'האט מיר געדראהט צו פלאצען דער רוקען צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונד און בין פעהיג צו דער ארבייט.

Dr. M. Morgenroth sędzia apelacyjny.

ל[?]עטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק'	$4^{1}/_{2}$—$3^{1}/_{2}$
ד"ר קערשנער קינדער־קראנקה.	11-9 $4^{1}/_{2}$-3
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטע	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און מענער.קר.	$11^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$
ד"ר שפירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	$12^{1}/_{2}$—$1^{1}/_{2}$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שפערלאווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	$4^{1}/_{2}$—$3^{1}/_{2}$

אנאליזא־מיקראסקאפיע, שפרעך־שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען־שטעלן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראהל. איינ־שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג אין וואהנונגען און שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי־סטאראפאלסקא
צאהן־ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען א.א.ו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

ווילכטיג פאר
קליין־פאבריקאנטען!
איך נעהם אן צו שערען קעטען און צו טרייבען פערשידענע גארן ווי אויך זייד. רעעלע בעהאנדלונג
מיט אכטונג ה. בריסטאווסקי
לאגעווניצקא 4.

Dr. Z. Kakowski
ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 227-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעמשניצע זגערזשער 17, פון 10—11 און פון 2—5.

הלך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא;
דיו אלו ימי וכל מי בנישו תא;
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא;
קענען נישט איבערגעבען דאס רע־יעלקייט פון דער אלט־בעוואוסטער רעכטסקאנסולענטען־ביורא פון ה' מאנעלא, פעטריקאווער 17
זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי־סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע־לאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט און פוילען, וועגען דירות און פערזשאנד רעזיסטעשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פעטריקאווער 17

א ריכטעווער און א נייער נוערען גע־זוכט פון זאפארט ביים קאמאשען־שטעפער ראזענבערג
זאמענהאף גאס 19
פראנט 3. שטאק.

וועכנעריך
כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1־טע און 2־טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען.
200 זל.

א פעהיגער מענש
זוכט בעשעפטיגונג ביי וואס פארע ארבייט עס זאל נישט זיין געגען קליינעם געהאלט. ערשטקלא־סיגע רעפערענצען. די אדרעס אויפצוגעבען אין אדמיג. פון דער צייטונג פאר „F. G."

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 4—7 אווענד.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman